2024/2474

20.9.2024

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2024/2474 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 5ης Απριλίου 2024

σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεων SA.50787 (2021/C) (πρώην 2018/N) και SA.50837 (2021/C) (πρώην 2018/N) που έθεσε σε εφαρμογή η Τσεχία υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2024) 2096]

(Το κείμενο στην τσεχική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο της ΣΛΕΕ ([1]) και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με επιστολή της 29ης Μαρτίου 2018, η Τσεχία κοινοποίησε στην Επιτροπή το καθεστώς ενισχύσεων SA.50787 (2018/N). Η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 22ας Μαΐου 2018, της 19ης Ιουλίου 2018, της 8ης Οκτωβρίου 2018, της 17ης Δεκεμβρίου 2018, της 6ης Μαρτίου 2019, της 28ης Μαΐου 2019 και της 6ης Μαΐου 2020. Οι τσεχικές αρχές υπέβαλαν συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 21ης Ιουνίου 2018, της 20ής Αυγούστου 2018, της 8ης Νοεμβρίου 2018, της 18ης Ιανουαρίου 2019 και της 29ης Μαΐου 2020.

(2) Με επιστολή της 6ης Απριλίου 2018, η Τσεχία κοινοποίησε το καθεστώς ενισχύσεων SA.50837 (2018/N). Η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 1ης Ιουνίου 2018, της 14ης Αυγούστου 2018, της 8ης Οκτωβρίου 2018, της 17ης Δεκεμβρίου 2018, της 6ης Μαρτίου 2019, της 28ης Μαΐου 2019 και της 6ης Μαΐου 2020. Οι τσεχικές αρχές υπέβαλαν συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 21ης Ιουνίου 2018, της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, της 8ης Νοεμβρίου 2018, της 18ης Ιανουαρίου 2019, της 29ης Μαρτίου 2019 και της 29ης Μαΐου 2020.

(3) Με επιστολή της 6ης Μαρτίου 2019, η Επιτροπή γνωστοποίησε στις τσεχικές αρχές την απόφασή της να μεταφέρει τις δύο κοινοποιήσεις στο μητρώο μη κοινοποιηθέντων μέτρων ενίσχυσης, διότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν πριν από την κοινοποίηση των καθεστώτων ενισχύσεων στην Επιτροπή. Παράλληλα, η Επιτροπή αποφάσισε να συγχωνεύσει τις υποθέσεις αυτές για τους σκοπούς της αξιολόγησής τους, λόγω του πανομοιότυπου αντικειμένου τους.

(4) Με επιστολή της 12ης Ιανουαρίου 2021, η Επιτροπή ενημέρωσε την Τσεχία ότι αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την έκδοση της απόφασης C(2021) 41 final της 12ης Ιανουαρίου 2021 ([2]) (στο εξής: απόφαση κίνησης της διαδικασίας) και την κοινοποίησή της στις τσεχικές αρχές. Παράλληλα, η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις σχετικά με τις ενισχύσεις που θα χορηγούνταν στο πλαίσιο των δύο καθεστώτων SA.50787 και SA.50837 μετά την έκδοση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας και την κοινοποίησή της στις τσεχικές αρχές, με την αιτιολογία ότι ήταν συμβατές με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.

(5) Η απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ([3]). Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους και την Τσεχία να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

([1]) Πρόσκληση για υποβολή παρατηρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, κρατική ενίσχυση SA.50787 (2019/NN) (πρώην 2018/N) και SA.50837 (2019/NN) (πρώην 2018/N) (ΕΕ C 60 της 19.2.2021, σ. 39).
([2]) ΕΕ C 60 της 19.2.2021, σ. 39.
([3]) Πρβλ. υποσημείωση 2.

(6) Η Επιτροπή έλαβε πέντε παρατηρήσεις εκ μέρους των ενδιαφερομένων. Τις διαβίβασε στην Τσεχία, στην οποία δόθηκε η δυνατότητα να απαντήσει. Με την ίδια επιστολή, η Επιτροπή κάλεσε επίσης τις τσεχικές αρχές να ενημερώσουν σχετικά με την πορεία των διαδικασιών ανάκτησης που κινήθηκαν από τις τσεχικές αρχές, ιδίως όσον αφορά τις σχετικές δικαστικές διαδικασίες ([4]). Η Τσεχία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της με επιστολή της 23ης Μαΐου 2022.

(7) Με επιστολή της 15ης Ιουνίου 2022 η Επιτροπή ζήτησε περαιτέρω διευκρινίσεις όσον αφορά τις αποφάσεις που εξέδωσε το εθνικό δικαστήριο σχετικά με την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν πριν από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας στις τσεχικές αρχές. Οι τσεχικές αρχές απάντησαν με επιστολή της 24ης Αυγούστου 2022.

2. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

2.1. **Πεδίο εφαρμογής της απόφασης**

(8) Η παρούσα απόφαση καλύπτει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν παράνομα σε μεγάλες επιχειρήσεις για την αναδιάρθρωση οπωρώνων και για την κατασκευή συστημάτων στάγδην άρδευσης σε οπωρώνες, καλλιέργειες λυκίσκου, αμπελώνες και φυτώρια, πριν από την κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837.

(9) Τα κοινοποιηθέντα καθεστώτα είναι τα ακόλουθα:

α) SA.50787 (2021/C) (πρώην 2018/N): Ενίσχυση για αναδιάρθρωση οπωρώνων·

β) SA.50837 (2021/C) (πρώην 2018/N): Ενίσχυση για την κατασκευή συστημάτων στάγδην άρδευσης σε οπωρώνες, καλλιέργειες λυκίσκου, αμπελώνες και φυτώρια.

(10) Με τις δύο κοινοποιήσεις, η Τσεχία σκόπευε να αντικαταστήσει τα υφιστάμενα μέτρα ενίσχυσης SA.46621 (2016/XA) και SA.46972 (2016/XA), τα οποία τύγχαναν απαλλαγής βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής ([5]), προκειμένου να διευρυνθεί η ομάδα των επιλέξιμων δικαιούχων με την προσθήκη μεγάλων επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτόν, μετά την έγκρισή τους από την Επιτροπή, τα καθεστώτα ενισχύσεων επρόκειτο να αντικαταστήσουν τα εν λόγω καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία.

2.2. **Τα κοινά χαρακτηριστικά των δύο καθεστώτων**

2.2.1. *Στόχος*

(11) Με την κοινοποίηση SA.50787 (2021/C) (πρώην 2018/N), οι τσεχικές αρχές είχαν ως σκοπό να χορηγήσουν ενισχύσεις για τη φύτευση οπωρώνων που καλλιεργούνται σύμφωνα με τη μέθοδο της ολοκληρωμένης παραγωγής.

(12) Με την κοινοποίηση SA.50837 (2021/C) (πρώην 2018/N), οι τσεχικές αρχές είχαν ως σκοπό να χορηγήσουν ενισχύσεις για την κατασκευή λειτουργικών συστημάτων στάγδην άρδευσης σε οπωρώνες, καλλιέργειες λυκίσκου, αμπελώνες και φυτώρια στην Τσεχία.

2.2.2. *Διάρκεια*

(13) Το απαλλασσόμενο καθεστώς ενισχύσεων SA.46621 (2016/XA) εφαρμοζόταν από τις 17 Οκτωβρίου 2016. Το απαλλασσόμενο καθεστώς ενισχύσεων SA.46972 (2016/XA) εφαρμοζόταν από τις 7 Δεκεμβρίου 2016. Και τα δύο απαλλασσόμενα καθεστώτα ενισχύσεων αντικαταστάθηκαν στις 12 Ιανουαρίου 2021 από τα κοινοποιηθέντα καθεστώτα ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837.

(14) Με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, και τα δύο κοινοποιηθέντα καθεστώτα ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 εγκρίθηκαν για το μέλλον έως τις 31 Δεκεμβρίου 2024.

2.2.3. *Δικαιούχοι*

(15) Στο πλαίσιο και των δύο καθεστώτων SA.50787 και SA.50837, ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε επιχειρήσεις όλων των μεγεθών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

([4]) Κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής διαδικασίας, οι τσεχικές αρχές αναγνώρισαν ότι κινήθηκαν διαδικασίες ανάκτησης σε εθνικό επίπεδο για μεγάλους δικαιούχους που έλαβαν ενίσχυση βάσει καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία. Στις 29 Μαΐου 2020 δεν είχε ανακτηθεί καμία ενίσχυση, δεδομένου ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι είχαν προσφύγει στα δικαστήρια.

([5]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1).

2.2.4. *Νομική βάση*

(16) Η νομική βάση τόσο για τα καθεστώτα SA.50787 και SA.50837, όσο και για τα προηγούμενα καθεστώτα ενισχύσεων που τύγχαναν απαλλαγής κατά κατηγορία SA.46621 (2016/XA) και SA.46972 (2016/XA), συνίσταται στις ακόλουθες πράξεις:

1) νόμος αριθ. 252/1997 Coll. για τη γεωργία, όπως τροποποιήθηκε·

2) κανόνες για τη χορήγηση συνεισφορών βάσει των άρθρων 1, 2 και 2δ του νόμου αριθ. 252/1997 Coll. για τη γεωργία (στο εξής: αρχές για τη χορήγηση ενισχύσεων).

2.2.5. *Προϋπολογισμός*

(17) Ο συνολικός προϋπολογισμός του καθεστώτος ενισχύσεων SA.50787 (2021/C) ανέρχεται σε 1 400 εκατ. CZK (περίπου 52,4 εκατ. EUR ([6])).

(18) Ο συνολικός προϋπολογισμός του καθεστώτος ενισχύσεων SA.50837 (2021/C) ανέρχεται σε 560 εκατ. CZK (περίπου 21 εκατ. EUR ([7])).

(19) Και τα δύο καθεστώτα ενισχύσεων χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων. Η χορηγούσα αρχή και για τα δύο καθεστώτα είναι το Κρατικό Ταμείο Γεωργικής Παρέμβασης (Státní zemědělský intervenční fond).

2.3. **Περιγραφή του καθεστώτος ενισχύσεων SA.50787 (2021/C)**

(20) Ενίσχυση στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος ενισχύσεων μπορεί να χορηγείται σε νεοφυτευθέντες οπωρώνες στην Τσεχία οι οποίοι βρίσκονται εκτός της πρωτεύουσας, Πράγας. Η ενίσχυση χορηγείται κατά τη διάρκεια ενός έτους φύτευσης.

(21) Μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση για τη φύτευση ποικιλιών φρούτων που παρατίθενται στον πίνακα του ερμηνευτικού εγγράφου του προγράμματος επιδότησης, οι οποίες καλλιεργούνται στο πλαίσιο του συστήματος ολοκληρωμένης παραγωγής και δεν υπερβαίνουν τα καθορισμένα όρια βαρέων μετάλλων ([8]).

(22) Επιλέξιμες για ενίσχυση είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

1) κόστος προπαρασκευαστικών εργασιών: λίπανση φυταρίων, προετοιμασία του εδάφους (βαθιά άροση, καλλιέργεια, λίπανση, προετοιμασία πριν από τη φύτευση), προετοιμασία του έργου (επιλογή ποικιλιών, επικονιαστές, κατεύθυνση τροχιών, γεωμετρικός προσανατολισμός του αγροτεμαχίου), εγκατάσταση περιφράξεων, διαστασιολόγηση φύτευσης, προετοιμασία τάφρων·

2) κόστος υλικού φύτευσης, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς στο αγροτεμάχιο φύτευσης και της βραχυπρόθεσμης αποθήκευσης·

3) κόστος προετοιμασίας του υλικού φύτευσης για φύτευση και δαπάνες φύτευσης·

4) κόστος των προστατευτικών και της εγκατάστασής τους, του ξέστρου και της εγκατάστασής του, των πασσάλων και του δεσίματος κατά τη διάρκεια ενός έτους φύτευσης.

(23) Επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης σε ποσοστό έως και 50 % των επιλέξιμων δαπανών και εντός των ακόλουθων ανώτατων ποσών:

1) έως 240 000 CZK/ha (περίπου 9 000 EUR ([9])) για οπωρώνες φυτεμένους με επιλέξιμα είδη μήλων, αχλαδιών, βερίκοκων, ροδάκινων, δαμάσκηνων, κερασιών και βύσσινων σε έκταση τουλάχιστον 1 εκταρίου ανά είδος, όπου ο ελάχιστος αριθμός δένδρων είναι 800 ανά εκτάριο·

2) έως 120 000 CZK/ha (περίπου 4 500 EUR ([10])) για οπωρώνες φυτεμένους με επιλέξιμα είδη μήλων, αχλαδιών, βερίκοκων, ροδάκινων, δαμάσκηνων, κερασιών και βύσσινων σε έκταση τουλάχιστον 1 εκταρίου ανά είδος, όπου ο ελάχιστος αριθμός δένδρων είναι 400 ανά εκτάριο·

3) έως 60 000 CZK/ha (περίπου 2 250 EUR ([11])) για οπωρώνες φυτεμένους με επιλέξιμα μικρά οπωροφόρα είδη (φραγκοστάφυλα, πράσινα φραγκοστάφυλα, σμέουρα) σε έκταση τουλάχιστον 0,5 εκταρίων ανά είδος. Ο ελάχιστος αριθμός φυταρίων πρέπει να είναι 3 000 ανά εκτάριο.

([6]) Συναλλαγματική ισοτιμία CZK/EUR στις 17.9.2020: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([7]) Συναλλαγματική ισοτιμία CZK/EUR στις 17.9.2020: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([8]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 25 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([9]) Συναλλαγματική ισοτιμία CZK/EUR στις 17.9.2020: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([10]) Συναλλαγματική ισοτιμία CZK/EUR στις 17.9.2020: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([11]) Συναλλαγματική ισοτιμία CZK/EUR στις 17.9.2020: 1 CZK = 0,03743 EUR.

(24) Οι επενδύσεις στο πλαίσιο του καθεστώτος αυτού αποσκοπούν στη βελτίωση των συνολικών επιδόσεων και της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

(25) Το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης (στο εξής: ΠΑΑ) της Τσεχίας για την περίοδο 2014-2020 δεν προέβλεπε το ίδιο μέτρο. Μολονότι το ΠΑΑ περιείχε το μέτρο «Ολοκληρωμένη παραγωγή φρούτων», σύμφωνα με τις τσεχικές αρχές τα δύο αυτά μέτρα δεν επικαλύπτονταν, αλλά ήταν συμπληρωματικά. Ενώ η κρατική ενίσχυση χορηγείται για τη φύτευση των οπωρώνων, για ήδη υφιστάμενους οπωρώνες προβλεπόταν χρηματοδότηση στο πλαίσιο του μέτρου αγροτικής ανάπτυξης. Οι αιτούντες μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση τόσο για χρηματοδότηση υπό μορφή κρατικής ενίσχυσης για τη δημιουργία οπωρώνων όσο και για μετέπειτα χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΠΑΑ για τη συντήρησή τους. Στην περίπτωση αυτήν, έπρεπε να έχουν υποβάλει δύο εδαφικές αναλύσεις που να πιστοποιούν την τήρηση των οριακών τιμών των χημικών ουσιών.

(26) Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το καθεστώς ήταν σύμφωνο με τους στόχους που επιδιώκονταν με το ΠΑΑ της Τσεχίας για την περίοδο 2014-2020, ιδίως με τον στόχο να συμβάλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής και στη βελτίωση της ποιότητας της πρωτογενούς παραγωγής (αιτιολογικές σκέψεις 92 και 93 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας). Επιπλέον, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση είχε θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι η μέθοδος ολοκληρωμένης παραγωγής οδηγεί σε χαμηλότερες ποσότητες βαρέων μετάλλων στο έδαφος (αιτιολογική σκέψη 94 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας).

2.4. **Περιγραφή του καθεστώτος ενισχύσεων SA.50837 (2021/C)**

(27) Βάσει του καθεστώτος αυτού, ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για τις ακόλουθες δαπάνες:

1) την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού έως το ύψος της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού·

2) γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στο προηγούμενο σημείο.

(28) Επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης σε ποσοστό έως και 50 % των επιλέξιμων δαπανών και οι δικαιούχοι μπορούν να λάβουν έως 72 000 CZK (περίπου 2 700 EUR ([12])) ανά εκτάριο κατασκευασμένων συστημάτων στάγδην άρδευσης.

(29) Οι επενδύσεις που υποστηρίζονται στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος δεν αφορούν τη βελτίωση υφιστάμενων αρδευτικών εγκαταστάσεων ή στοιχείων αρδευτικών υποδομών, αλλά μόνο νέες εγκαταστάσεις στάγδην άρδευσης.

(30) Σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([13]), η Τσεχία κοινοποίησε στην Επιτροπή το σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για ολόκληρη την περιοχή στην οποία πραγματοποιούνται οι επενδύσεις, καθώς και για οποιεσδήποτε άλλες περιοχές των οποίων το περιβάλλον ενδέχεται να επηρεαστεί από την επένδυση. Τα μέτρα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού σύμφωνα με το άρθρο 11 της εν λόγω οδηγίας και αφορούν τον γεωργικό τομέα έχουν προσδιοριστεί στο σχετικό πρόγραμμα μέτρων.

(31) Σύμφωνα με τις τσεχικές αρχές, οι επενδύσεις που καλύπτονται από το συγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων συνεπάγονται καθαρή αύξηση της αρδευόμενης έκτασης η οποία επηρεάζει ένα δεδομένο σύστημα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων. Στο πλαίσιο αυτό, οι τσεχικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι οι επενδύσεις δεν επηρεάζουν συστήματα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων των οποίων η κατάσταση έχει κριθεί λιγότερο από καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για λόγους που σχετίζονται με την ποσότητα των υδάτων.

(32) Σύμφωνα με τις τσεχικές αρχές, το καθεστώς έχει θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο, καθώς η μέθοδος στάγδην άρδευσης οδηγεί, σε σύγκριση με άλλους τύπους άρδευσης, σε εξοικονόμηση νερού. Η στάγδην άρδευση αναμένεται να αποφέρει εξοικονόμηση νερού τουλάχιστον 30 %, να καταπολεμήσει την ξηρασία και, με τον τρόπο αυτόν, να βελτιώσει τη σταθερότητα της παραγωγής και να αυξήσει την ποιότητά της, με παράλληλη οικονομία στη χρήση νερού.

(33) Οι τσεχικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι πρέπει να αποδεικνύεται από περιβαλλοντική ανάλυση ότι οι ενισχυόμενες επενδύσεις δεν θα έχουν αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Για τον σκοπό αυτόν, κάθε αίτηση ενίσχυσης αξιολογείται χωριστά.

([12]) Συναλλαγματική ισοτιμία CZK/EUR στις 17.9.2020: 1 CZK = 0,03743 EUR.

([13]) Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

(34) Η χορήγηση ενίσχυσης εξαρτάται από την υποβολή άδειας διαχείρισης των υδάτων, που εκδίδεται από την αρμόδια για τα ύδατα αρχή, η οποία αξιολογεί, μεταξύ άλλων, τις επιπτώσεις του έργου στα διάφορα στοιχεία του περιβάλλοντος.

(35) Επιπλέον, η ενίσχυση εξαρτάται από την εφαρμογή μέτρησης της κατανάλωσης νερού στο επίπεδο της υποστηριζόμενης επένδυσης.

(36) Οι τσεχικές αρχές ανέλαβαν να εξασφαλίσουν, για την περιοχή της λεκάνης απορροής ποταμού στην οποία πραγματοποιείται η επένδυση, τη συνεισφορά των διαφόρων χρήσεων ύδατος στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών που συνδέονται με τη χρήση ύδατος από τον γεωργικό τομέα σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, συνεκτιμώντας, κατά περίπτωση, τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις της ανάκτησης, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες της οικείας περιοχής ή των οικείων περιοχών.

(37) Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το καθεστώς ήταν σύμφωνο με τους στόχους που επιδιώκονταν με το ΠΑΑ της Τσεχίας για την περίοδο 2014-2020, ιδίως με τον στόχο να συμβάλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής και στη βελτίωση της ποιότητας της πρωτογενούς παραγωγής (αιτιολογικές σκέψεις 92 και 93 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας). Επιπλέον, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση είχε θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι η μέθοδος ολοκληρωμένης παραγωγής οδηγεί σε χαμηλότερες ποσότητες βαρέων μετάλλων στο έδαφος (αιτιολογική σκέψη 94 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας).

3. ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

3.1. Παράνομος χαρακτήρας των καθεστώτων ενισχύσεων

(38) Τα καθεστώτα ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή στις 29 Μαρτίου 2018 και στις 6 Απριλίου 2018, αντίστοιχα. Οι τσεχικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι είχαν ήδη εφαρμοστεί πριν από την κοινοποίησή τους.

(39) Δεδομένου ότι η Τσεχία δεν τήρησε την υποχρέωση που υπέχει δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([14]) η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η ενίσχυση που είχε ήδη χορηγηθεί σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837 συνιστούσε νέα ενίσχυση, την οποία θεωρούσε παράνομη ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου ([15]).

3.2. Συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά

(40) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά μόνο εάν υπάγεται σε μία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο. Στις υπό εξέταση υποθέσεις, η Επιτροπή εξέτασε αν είχε εφαρμογή η παρέκκλιση του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, όπως ερμηνεύεται από τις σχετικές διατάξεις των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2014 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές ([16]) (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2014).

(41) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

(42) Τα καθεστώτα ενισχύσεων αξιολογήθηκαν επίσης υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο έγκρισης των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837.

(43) Συγκεκριμένα, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συμβατότητα των δύο καθεστώτων SA.50787 και SA.50837 με την εσωτερική αγορά βάσει του μέρους Ι («Κοινές αρχές αξιολόγησης») και του μέρους ΙΙ κεφάλαιο 1.1.1.1. («Ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή») των κατευθυντήριων γραμμών του 2014.

([14]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 64 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

([15]) Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (κωδικοποιημένο κείμενο) (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

([16]) ΕΕ C 204 της 1.7.2014, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε με την ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 390 της 24.11.2015, σ. 4.

(44) Βάσει της εν λόγω αξιολόγησης, η Επιτροπή κατέληξε, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις που θα χορηγούνταν **μετά** την έγκριση των δύο καθεστώτων ενισχύσεων και μετά την κοινοποίηση της απόφασης στις τσεχικές αρχές ήταν συμβατές με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.

(45) Ωστόσο, στο στάδιο αυτό, η Επιτροπή δεν μπορούσε να συναγάγει το ίδιο συμπέρασμα όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις **πριν** από την κοινοποίηση και την έγκριση των δύο καθεστώτων ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 με την απόφαση της Επιτροπής. Από την αξιολόγηση των εν λόγω καθεστώτων ενισχύσεων προέκυψε ότι, παρότι οι ενισχύσεις ήταν συμβατές με τους ειδικούς όρους του μέρους ΙΙ κεφάλαιο 1.1.1.1. των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, υπήρχαν αμφιβολίες σχετικά με την ύπαρξη χαρακτήρα κινήτρου και, κατά συνέπεια, σχετικά με τη συμβατότητα των εν λόγω ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, για τους ακόλουθους λόγους.

(46) Σύμφωνα με το σημείο 66 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, μια ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά μόνο όταν λειτουργεί ως κίνητρο. Επιπλέον, σύμφωνα με το εν λόγω σημείο, μια ενίσχυση λειτουργεί ως κίνητρο εάν μεταβάλλει τη συμπεριφορά μιας επιχείρησης και την ενθαρρύνει να αναλάβει πρόσθετες δραστηριότητες τις οποίες δεν θα αναλάμβανε χωρίς την ενίσχυση ή τις οποίες θα αναλάμβανε σε μικρότερο βαθμό ή με διαφορετικό τρόπο.

(47) Σύμφωνα με το σημείο 70 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ενισχύσεις δεν δημιουργούσαν κίνητρα για τους δικαιούχους στις περιπτώσεις που έργο ή δραστηριότητα είχε ήδη ξεκινήσει πριν από την αίτηση για ενίσχυση του δικαιούχου προς τις εθνικές αρχές. Η εν λόγω αίτηση ενίσχυσης έπρεπε να περιλαμβάνει τουλάχιστον την επωνυμία του αιτούντος και το μέγεθος της επιχείρησης, την περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένου του τόπου και των ημερομηνιών έναρξης και λήξης, το ποσό της ενίσχυσης που απαιτείται για την υλοποίηση, καθώς και τις επιλέξιμες δαπάνες.

(48) Σύμφωνα με το σημείο 35 υποσημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, «έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα» είναι είτε η έναρξη των δραστηριοτήτων ή των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε η πρώτη νομικά δεσμευτική ανάληψη υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού ή τη χρήση υπηρεσιών ή ανάληψη άλλης δέσμευσης που καθιστά το έργο ή τη δραστηριότητα μη αναστρέψιμα.

(49) Επιπλέον, σύμφωνα με το σημείο 72 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, οι μεγάλες επιχειρήσεις έπρεπε να περιγράψουν στην αίτηση ποια θα ήταν η κατάσταση χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης, ως αντίστροφο σενάριο, και να υποβάλουν αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη του αντιπαραδείγματος που περιγράφεται στο έντυπο της αίτησης. Σύμφωνα με το σημείο 73 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η χορηγούσα αρχή έπρεπε να διενεργεί έλεγχο αξιοπιστίας του αντιπαραδείγματος και να επιβεβαιώνει ότι η ενίσχυση έχει τον απαιτούμενο χαρακτήρα κινήτρου.

(50) Όσον αφορά την εν λόγω πρόσθετη προϋπόθεση υποβολής του αντιπαραδείγματος που ίσχυε για τις μεγάλες επιχειρήσεις, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας η Επιτροπή παρέπεμψε στον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), όπως παρέχεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 ([17]) και στη σχετική νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης ([18]).

(51) Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, η κατηγορία των ΜΜΕ αποτελούνταν από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. EUR.

(52) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, «ανεξάρτητη επιχείρηση» ήταν κάθε επιχείρηση που δεν χαρακτηρίζεται ως συνεργαζόμενη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 2 ή συνδεδεμένη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου.

(53) Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, όταν, κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών και σε ετήσια βάση, μια επιχείρηση βρισκόταν πάνω ή κάτω από τα όρια τα σχετικά με τον αριθμό απασχολουμένων ή τα χρηματικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2, η κατάσταση είχε ως αποτέλεσμα την απόκτηση ή την απώλεια της ιδιότητας της μεσαίας, μικρής ή πολύ μικρής επιχείρησης μόνο εάν η υπέρβαση των εν λόγω ορίων επαναλαμβανόταν επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη.

([17]) Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/2472 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 327 της 21.12.2022, σ. 1). Το παράρτημα Ι του εν λόγω κανονισμού δεν τροποποιήθηκε.

([18]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 105 έως 113 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(54) Οι αιτιολογικές σκέψεις 109 έως 113 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας περιείχαν το ακόλουθο σκεπτικό στο πλαίσιο αυτό.

(55) Στην αιτιολογική σκέψη 40 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 εξηγείται ότι ο ορισμός των ΜΜΕ που χρησιμοποιείται για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού βασίζεται στους ορισμούς που όρισε η σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής ([19]), προκειμένου να εξαλειφθούν οι διαφορές που θα μπορούσαν να προκαλέσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και για να διευκολυνθεί ο συντονισμός ανάμεσα στις διάφορες ενωσιακές και εθνικές πρωτοβουλίες που αφορούν τις ΜΜΕ, καθώς και για λόγους διοικητικής σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου.

(56) Στην αιτιολογική σκέψη 39 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 εξηγείται ο βασικός λόγος εξαίρεσης των ΜΜΕ από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ: «Οι ΜΜΕ συμβάλλουν καθοριστικά στη δημιουργία απασχόλησης και, γενικότερα, αποτελούν παράγοντα κοινωνικής σταθερότητας και κινητήριας δύναμης της οικονομίας. Ωστόσο, η ανάπτυξή τους ενδέχεται να περιορίζεται από αδυναμίες της αγοράς, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν τυπικά μειονεκτήματα. Οι ΜΜΕ συχνά δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν κεφάλαια ή δάνεια, λόγω της απροθυμίας ορισμένων χρηματοπιστωτικών αγορών να αναλάβουν σχετικούς κινδύνους και των περιορισμένων εγγυήσεων που είναι σε θέση να προσφέρουν οι ΜΜΕ. Οι περιορισμένοι πόροι τους μπορεί επίσης να περιορίζουν την πρόσβασή τους στην πληροφόρηση, ιδίως όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες και τις δυνητικές αγορές. Για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων των ΜΜΕ, ο παρών κανονισμός θα πρέπει, συνεπώς, να απαλλάξει ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ από την προβλεπόμενη στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης υποχρέωση κοινοποίησης.».

(57) Όπως αναφέρεται στις πολυάριθμες αποφάσεις των δικαστηρίων της Ένωσης, μόνο οι επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν τα τυπικά μειονεκτήματα των ΜΜΕ θα πρέπει να δικαιούνται τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από το καθεστώς αυτό. Σύμφωνα με τη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης, ο ορισμός της ΜΜΕ πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, καθώς τα πλεονεκτήματα που παρέχει το καθεστώς ΜΜΕ συνιστούν ως επί το πλείστον (ιδίως στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων) εξαιρέσεις από γενικούς κανόνες ([20]). Είναι αναγκαίο να αποκλειστούν από αυτόν τον ορισμό των ΜΜΕ οι όμιλοι επιχειρήσεων των οποίων η οικονομική ισχύς υπερβαίνει εκείνη μιας ΜΜΕ με τη στενή έννοια του όρου, ακόμα και αν πληρούν από τυπική άποψη τα κριτήρια που καθορίζονται στον ορισμό των ΜΜΕ ([21]). Πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι ο ορισμός των ΜΜΕ δεν καταστρατηγείται για καθαρά τυπικούς λόγους ([22]). Σύμφωνα με τη νομολογία αυτήν, εάν μια επιχείρηση δεν αντιμετωπίζει τα τυπικά μειονεκτήματα μιας ΜΜΕ, η Επιτροπή δικαιούται να αρνηθεί να την αναγνωρίσει ως ΜΜΕ. Η νομολογία αυτή διέπεται από την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας (effet utile), η οποία διαφυλάσσει την πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης.

([19]) Σύσταση της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

([20]) Υπόθεση C-110/13, HaTeFo, ECLI:EU:C:2014:114, σκέψη 32.

([21]) Βλέπε ειδικότερα τις αποφάσεις στις ακόλουθες υποθέσεις (η επισήμανση του συντάκτη):

— C-516/19, NMI Technologietransfer, ECLI:EU:C:2020:754, σκέψεις 31-34 [σε υπόθεση σχετική με την ερμηνεία του ορισμού των ΜΜΕ βάσει του ΓΚΑΚ, κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής]· «34. Επομένως, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την αιτιολογική σκέψη 9 της σύστασης του 2003, στην οποία στηρίζεται, όπως αναφέρει η αιτιολογική σκέψη 30 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014, η έννοια των "ΜΜΕ" που ορίζεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού αυτού, το κριτήριο αυτό αποσκοπεί στο να εκτιμηθεί καλύτερα η οικονομική πραγματικότητα των ΜΜΕ και στο να **αποκλειστούν από τον ορισμό αυτόν οι όμιλοι επιχειρήσεων των οποίων η οικονομική ισχύς υπερβαίνει εκείνη μιας ΜΜΕ, προκειμένου να διατηρηθούν για τις επιχειρήσεις που πραγματικά τα έχουν ανάγκη τα πλεονεκτήματα υπέρ των ΜΜΕ που απορρέουν από τις διάφορες κανονιστικές ρυθμίσεις ή μέτρα** (βλέπε, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, HaTeFo, C-110/13, ECLI:EU:C:2014:114, σκέψη 31).»·

— C-91/01, Ιταλία κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2004:244, σκέψεις 31, 50-54 («51. Επομένως, όπως έχει υπενθυμίσει στο σημείο 33 των προτάσεών του ο γενικός εισαγγελέας, το κριτήριο της ανεξαρτησίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως του στόχου αυτού, οπότε μια επιχείρηση που ανήκει σε ποσοστό κάτω του 25 % σε μεγάλη επιχείρηση, και **πληροί, έτσι, τυπικώς το εν λόγω κριτήριο, αλλά η οποία, στην πραγματικότητα, αποτελεί μέρος ενός μεγάλου ομίλου επιχειρήσεων, δεν θα μπορεί, παρ' όλ' αυτά, να θεωρηθεί ως ικανοποιούσα το κριτήριο αυτό**.»·

— C-110/13 HaTeFo, ECLI:EU:C:2014:114, σκέψεις 34, 39 [«34. Επομένως, το άρθρο 3 παράγραφος 3 τέταρτο εδάφιο του παραρτήματος της συστάσεως ΜΜΕ πρέπει να **ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του ως άνω σκοπού**, κατά τρόπο ώστε **επιχειρήσεις που, μολονότι δεν διατηρούν τυπικώς μία από τις σχέσεις** που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, **συνιστούν, παρά ταύτα, ενιαία οικονομική μονάδα**, λόγω του ρόλου που διαδραματίζει φυσικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών προσώπων που ενεργούν από κοινού, **να θεωρούνται ως συνδεδεμένες επιχειρήσεις** κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, καθόσον ασκούν το σύνολο ή τμήμα των δραστηριοτήτων τους στην ίδια αγορά ή σε όμορες αγορές (βλέπε κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση, Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 51)]»·

— T-137/02, Pollmeier κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2004:304, σκέψεις 61-62. [«62. Επομένως, το άρθρο 1 παράγραφοι 3 και 4 του παραρτήματος της συστάσεως 96/280, **πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του στόχου αυτού**, οπότε τα στοιχεία μιας επιχειρήσεως που ανήκει σε ποσοστό κάτω του 25 % σε άλλη επιχείρηση πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό των κατώτατων ορίων της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, όταν **οι επιχειρήσεις αυτές, παρότι είναι τυπικώς αυτοτελείς, αποτελούν μια οικονομική μονάδα** (βλέπε, υπ' αυτήν την έννοια, προπαρατεθείσα απόφαση, Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 51).]».

([22]) Υποθέσεις C-91/01, Ιταλία κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2004:244, σκέψη 50· C-110/13, HaTeFo, ECLI:ECLI:EU:C:2014:114, σκέψη 33.

(58) Το άρθρο 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 παρέχει τη δυνατότητα στις ΜΜΕ να διατηρήσουν το καθεστώς τους παρά τυχόν αλλαγές που θεωρούνται προσωρινές και ευμετάβλητες («μόνον εάν η υπέρβαση των εν λόγω ορίων επαναληφθεί επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη»). Θα ήταν αντίθετο προς την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας να παρασχεθεί τέτοια δυνατότητα σε επιχειρήσεις οι οποίες, ως αποτέλεσμα της αλλαγής του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μετά από συγχώνευση ή εξαγορά, χαρακτηρίζονται στην πραγματικότητα από μια μόνιμη μεταβολή της δομής τους, με συνέπεια να υπερβαίνουν σε μόνιμη βάση τον αντίστοιχο αριθμό απασχολούμενων ή τα χρηματικά όρια που επιτρέπονται για μια ΜΜΕ. Ως εκ τούτου, εάν η οικονομική πραγματικότητα δείχνει ότι μια δεδομένη επιχείρηση δεν είναι ΜΜΕ με τη στενή έννοια του όρου, ακόμα και αν η συγκεκριμένη κατάσταση δεν περιγράφεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του ορισμού των ΜΜΕ στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, η εν λόγω επιχείρηση δεν θα πρέπει να επωφελείται από το καθεστώς ΜΜΕ μετά την εν λόγω αλλαγή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς.

(59) Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη συνεπή ερμηνεία της Επιτροπής, με βάση την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας, όπως εκφράζεται στη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης σχετικά με τον ορισμό των ΜΜΕ (αιτιολογική σκέψη 57), το άρθρο 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση επιχειρήσεων που υπερβαίνουν τα σχετικά ανώτατα όρια για τις ΜΜΕ λόγω μεταβολής στη δομή ή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς μετά από συγχώνευση ή εξαγορά. Στην περίπτωση αυτήν, ο κρίσιμος για την εκτίμηση χρόνος είναι ο χρόνος της πράξης (με την οποία έγιναν μόνιμα μέρος μιας μεγαλύτερης επιχείρησης) και όχι ο χρόνος κλεισίματος των λογαριασμών της αιτούσας νομικής οντότητας.

(60) Σε αυτήν τη βάση, η αιτιολογική σκέψη 114 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας περιείχε το ακόλουθο συμπέρασμα: Μέχρι την έγκριση των δύο αυτών καθεστώτων ενισχύσεων, μπορεί μεν να χορηγούνται ενισχύσεις υπέρ μικρών και μεσαίων γεωργικών επιχειρήσεων βάσει των αντίστοιχων μέτρων απαλλαγής κατά κατηγορία στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, αλλά δεν υφίσταται εγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων που να επιτρέπει τη χορήγηση ενίσχυσης σε μεγάλες επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις κατά παράβαση της υποχρέωσης κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

(61) Όπως εξηγείται ανωτέρω στην αιτιολογική σκέψη 10, αμφότερα τα καθεστώτα ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 προορίζονταν να αντικαταστήσουν τα υφιστάμενα μέτρα απαλλαγής κατά κατηγορία SA.46621 (2016/ΧΑ) και SA.46972 (2016/ΧΑ), προκειμένου να αποτελέσουν τη βάση για τη χορήγηση ενισχύσεων και σε μεγάλες επιχειρήσεις.

(62) Οι τσεχικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι, βάσει και των δύο καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία, χορηγήθηκαν επενδυτικές ενισχύσεις σε ορισμένες επιχειρήσεις που αρχικά θεωρούνταν ΜΜΕ κατά τον χρόνο χορήγησης των ενισχύσεων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υπέβαλαν οι τσεχικές αρχές στις 8 Νοεμβρίου 2018 ([23]), ο διοικητικός εκ των υστέρων έλεγχος από τις εν λόγω αρχές έδειξε ότι οι συγκεκριμένοι δικαιούχοι δεν πληρούσαν τον ορισμό της ΜΜΕ, που παρατίθεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, όπως έχει ερμηνευτεί στη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης σχετικά με τον εν λόγω ορισμό. Σε αυτήν τη βάση, η Επιτροπή έκρινε στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([24]) ότι οι εν λόγω δικαιούχοι ήταν μεγάλες επιχειρήσεις κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

(63) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι δεν ζητήθηκε αντιπαράδειγμα για τις επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει καθεστώτων απαλλαγής σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014, διότι οι εν λόγω ενισχύσεις έπρεπε να περιορίζονται σε ΜΜΕ ([25]). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το αν οι δικαιούχοι, οι οποίοι ήταν μεγάλες επιχειρήσεις και έλαβαν ενίσχυση βάσει ενός ή και των δύο καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία (αιτιολογική σκέψη 62), υπέβαλαν πράγματι το αντιπαράδειγμα ([26]).

(64) Δεδομένου ότι η υποβολή του αντιπαραδείγματος, μαζί με τα δικαιολογητικά έγγραφα, αποτελούσε μία από τις απαιτήσεις που συνδέονται με την ύπαρξη χαρακτήρα κινήτρου των ενισχύσεων για τις μεγάλες επιχειρήσεις, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την κοινοποίηση των δύο καθεστώτων ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 δεν φαινόταν να έχουν χαρακτήρα κινήτρου.

(65) Επιπλέον, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς την αναλογικότητα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837, ιδίως όσον αφορά το κριτήριο της προσέγγισης του καθαρού πρόσθετου κόστους βάσει των σημείων 95 έως 97 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Η Επιτροπή έκρινε ότι, εφόσον δεν υπήρξε, πιθανότατα, σενάριο αντιπαραδείγματος ([27]), οι τσεχικές αρχές δεν μπορούσαν να διασφαλίσουν ότι τα ποσά της ενίσχυσης αντιστοιχούσαν στο καθαρό πρόσθετο κόστος υλοποίησης της επένδυσης στην οικεία περιοχή, συγκρίνοντάς το με το σενάριο χωρίς ενίσχυση ([28]).

([23]) Αριθ. αναφοράς: 3957-2/2018-SZEU-ZEMZP, συμπληρωματικές πληροφορίες που υπέβαλαν οι τσεχικές αρχές και συνημμένες ανακοινώσεις σχετικά με την κίνηση διοικητικών διαδικασιών.
([24]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 104 έως 114 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([25]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 115 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([26]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 115 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([27]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 115 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([28]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 121 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(66) Με βάση το σκεπτικό αυτό, η Επιτροπή κατέληξε, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη κινήτρου και την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την έγκρισή τους από την Επιτροπή ([29]).

(67) Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και κάλεσε όλους τους τρίτους που ενδέχεται να επηρεάστηκαν από τις εν λόγω ενισχύσεις, καθώς και την Τσεχία, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή κάλεσε την Τσεχία να παράσχει όλες τις πληροφορίες που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην αξιολόγηση των ενισχύσεων.

4. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ**

(68) Στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, οι τσεχικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι τα δύο καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία [SA.46621 (2016/XA) και SA.46972 (2016/XA)] περιορίζονταν σε ΜΜΕ, και εξήγησαν ότι ο μόνος λόγος για τη χορήγηση των ενισχύσεων και σε μεγάλες επιχειρήσεις ήταν η εσφαλμένη εκτίμηση του μεγέθους των εν λόγω δικαιούχων από τις τσεχικές αρχές. Οι τσεχικές αρχές ανέφεραν ότι ο περιορισμός των ενισχύσεων στις ΜΜΕ κατέστη σαφής με τη συμπερίληψη αναφοράς στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 στην εθνική νομική βάση και δεν χρειαζόταν να επαναληφθεί στην εν λόγω βάση υπό άλλη μορφή. Εξήγησαν επίσης ότι σημειώθηκαν διοικητικά σφάλματα, στο πλαίσιο των οποίων ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχοι θεωρήθηκαν εσφαλμένα ΜΜΕ κατά τον χρόνο χορήγησης των ενισχύσεων και ο εκ των υστέρων έλεγχος των αρχών έδειξε ότι η αρχική αυτή εκτίμηση ήταν εσφαλμένη.

(69) Η Τσεχία επιβεβαίωσε ότι τον Ιανουάριο του 2019 κίνησε διαδικασίες ανάκτησης σε σχέση με ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε επτά προσδιορισμένους δικαιούχους, οι οποίοι ήταν μεγάλες επιχειρήσεις κατά τη στιγμή που έλαβαν την ενίσχυση. Οι εν λόγω διαδικασίες ανάκτησης αφορούσαν ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει της μίας ή και των δύο απαλλαγών κατά κατηγορία κατά τα έτη 2016 και 2017.

(70) Οι τσεχικές αρχές εξήγησαν ότι στόχος του τσεχικού υπουργείου Γεωργίας ήταν η χορήγηση ενισχύσεων κατά τη διάρκεια των δύο αυτών ετών μόνο σε ΜΜΕ. Η νομική βάση (οι εθνικοί κανόνες του προγράμματος επιδοτήσεων) περιείχε αναφορά στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, το οποίο περιόριζε τις ενισχύσεις σε ΜΜΕ. Ως εκ τούτου, δεν περιείχε ερωτήσεις όσον αφορά τις σχετικές πρόσθετες προϋποθέσεις που ισχύουν για τις μεγάλες επιχειρήσεις (αντιπαράδειγμα, κριτήριο αναλογικότητας).

(71) Παράλληλα, οι τσεχικές αρχές θεώρησαν, στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, ότι, παρά την απουσία αντιπαραδείγματος και αξιολόγησής του από τις εθνικές αρχές, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι ενισχύσεις, οι οποίες χορηγήθηκαν εσφαλμένα σε μεγάλες επιχειρήσεις, είχαν χαρακτήρα κινήτρου.

(72) Εν προκειμένω, οι τσεχικές αρχές υποστήριξαν ότι οι επενδύσεις για την αναδιάρθρωση των οπωρώνων και την άρδευση συνεπάγονται υψηλό κόστος, το οποίο οι δικαιούχοι δεν θα αναλάμβαναν χωρίς την ενίσχυση. Κατά την άποψη των τσεχικών αρχών, αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι από το 2018, όταν δεν εφαρμοζόταν εγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων, δεν είχαν φυτευτεί νέοι οπωρώνες από μεγάλες επιχειρήσεις και, ομοίως, δεν είχαν πραγματοποιηθεί επενδύσεις σε υποδομές στάγδην άρδευσης. Για τον λόγο αυτόν, οι τσεχικές αρχές έκριναν ότι οι μεγάλοι δικαιούχοι που έλαβαν ενίσχυση κατά την περίοδο 2016-2017 βάσει ενός ή και των δύο καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία δεν θα είχαν πραγματοποιήσει τις επενδύσεις χωρίς την ενίσχυση.

(73) Ως εκ τούτου, η Τσεχία θεωρεί ότι στις εν λόγω υποθέσεις υπήρχε de facto χαρακτήρας κινήτρου.

(74) Ομοίως, κατά την άποψη των τσεχικών αρχών, η ενίσχυση αυτή ήταν αναλογική, διότι το μέγιστο ποσό ενίσχυσης για επενδύσεις στην αναδιάρθρωση οπωρώνων περιοριζόταν σε 240 000 CZK ανά εκτάριο, ενώ το πραγματικό κόστος θα μπορούσε να ανέλθει σε περίπου 500 000 CZK και περισσότερο για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Δεδομένου του μέγιστου δυνατού ποσού ενίσχυσης, οι τσεχικές αρχές θεώρησαν ότι, ακόμα και χωρίς την αξιολόγηση του αντιπαραδείγματος, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το εσωτερικό ποσοστό απόδοσης του έργου ήταν εύλογο και ότι η ενίσχυση δεν οδήγησε σε αύξησή του πάνω από το σύνηθες επίπεδο.

([29]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 116 και 122 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(75) Επιπλέον, η Τσεχία πρόσθεσε ότι η κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας μεγάλες επιχειρήσεις δεν επενδύουν σε φυτεύσεις οπωρώνων και σε υποδομές στάγδην άρδευσης είναι ιδιαίτερα αρνητική. Οι τσεχικές αρχές εξήγησαν ότι στην Τσεχία η έκταση των οπωρώνων παρουσιάζει επί μακρόν μείωση, με υψηλό και αυξανόμενο ποσοστό παλαιών οπωρώνων.

5. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ**

(76) Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από πέντε τρίτους —όλους τους δικαιούχους των ενισχύσεων, στο πλαίσιο είτε του ενός είτε και των δύο καθεστώτων ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχείο η) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589, μπορούν να θεωρηθούν όλοι ενδιαφερόμενοι.

(77) Η διαδικασία ανάκτησης που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 69 αφορά και τους πέντε αυτούς δικαιούχους. Οι άλλοι δύο δικαιούχοι τους οποίους αφορούν οι διαδικασίες ανάκτησης (RBQ SADY s.r.o. και M + A + J s.r.o.) δεν υπέβαλαν παρατηρήσεις.

(78) Οι παρατηρήσεις των εν λόγω πέντε δικαιούχων επιβεβαίωσαν τα εξής:

1) Και οι πέντε δικαιούχοι ανέφεραν σε τουλάχιστον μία από τις αιτήσεις ενίσχυσής τους το 2016 και το 2017 το καθεστώς τους ως μεγάλων επιχειρήσεων και όχι ως ΜΜΕ κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Σε κάθε περίπτωση, το καθεστώς τους ως μεγάλων επιχειρήσεων ήταν εμφανές από τα υποβληθέντα έγγραφα που συνόδευαν τις αιτήσεις τους. Υποστήριξαν ότι δεν ήταν σαφές κατά τον χρόνο εκείνο ότι η ενίσχυση περιοριζόταν μόνο σε ΜΜΕ. Πρόσθεσαν ότι η εθνική νομική βάση («Αρχές για τη χορήγηση ενισχύσεων», αιτιολογική σκέψη 16) δεν περιλαμβάνει το μέγεθος ενός δικαιούχου μεταξύ των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας.

2) Και οι πέντε δικαιούχοι εξήγησαν ότι η χορηγούσα αρχή (κρατικό ταμείο γεωργικής παρέμβασης) διενήργησε εκ των υστέρων έλεγχο, ο οποίος επιβεβαίωσε ότι η ενίσχυση χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τον στόχο της και δεν εντόπισε παρατυπίες ή σφάλματα.

3) Τον Ιανουάριο του 2019 το τσεχικό υπουργείο Γεωργίας κίνησε τις διαδικασίες ανάκτησης όσον αφορά επτά δικαιούχους.

4) Οι αποφάσεις ανάκτησης που απευθύνονταν σε επτά δικαιούχους ανέφεραν ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν σε αυτούς κατά παράβαση του δικαίου της ΕΕ και της εθνικής νομικής βάσης, από την οποία προκύπτει ότι οι ενισχύσεις αυτές ήταν διαθέσιμες μόνο σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και ΜΜΕ. Οι δικαιούχοι των ενισχύσεων δεν πληρούσαν αυτόν τον όρο.

5) Τον Σεπτέμβριο του 2019 και οι πέντε δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας υπέβαλαν χωριστές αγωγές ενώπιον του δημοτικού δικαστηρίου της Πράγας, με σκοπό την ακύρωση των αποφάσεων ανάκτησης του τσεχικού υπουργείου Γεωργίας.

(79) Σύνοψη των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας:

Παρατηρήσεις της POMONA Těšetice a.s. ([30])

(80) Η POMONA Těšetice a.s έλαβε ενίσχυση στο πλαίσιο και των δύο καθεστώτων ενισχύσεων τον Δεκέμβριο του 2016.

(81) Στις παρατηρήσεις της, η POMONA Těšetice a.s υποστήριξε ότι η απόφαση χορήγησης της ενίσχυσης δημιούργησε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη. Η εταιρεία ισχυρίζεται ότι η ενίσχυση χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τον στόχο που ορίζεται στη νομική βάση.

(82) Η POMONA Těšetice a.s εξήγησε ότι, με βάση την εθνική νομική βάση («Αρχές για τη χορήγηση ενισχύσεων», αιτιολογική σκέψη 16), δεν ήταν δυνατόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η ενίσχυση θα περιοριζόταν μόνο σε ΜΜΕ. Η εταιρεία ισχυρίστηκε ότι ανέφερε ορθά το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης στην αίτηση ενίσχυσης.

(83) Η POMONA Těšetice a.s. συμπεριέλαβε στην υποβολή το αντιπαράδειγμα, εξηγώντας ποια θα ήταν η κατάσταση χωρίς την ενίσχυση και υποστήριξε ότι η ενίσχυση ήταν αναλογική.

Παρατηρήσεις της ÚSOVSKO EKO s.r.o. ([31])

(84) Η ÚSOVSKO EKO s.r.o. έλαβε ενίσχυση για την αναδιάρθρωση οπωρώνων (καθεστώς ενισχύσεων SA.50787) τον Δεκέμβριο του 2016 και τον Δεκέμβριο του 2017.

([30]) a.s. = «akciová společnost» = συμμετοχική εταιρεία.
([31]) s.r.o. = «společnost s ručením omezeným» = εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.

(85) Η ÚSOVSKO EKO s.r.o. υποστήριξε ότι ενήργησε καλόπιστα και επικαλέστηκε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη, διότι στις αιτήσεις ενίσχυσης και για τα δύο έτη ανέφερε ορθά το καθεστώς της ως μεγάλης επιχείρησης. Η ÚSOVSKO EKO s.r.o. υπέβαλε αντίγραφα των αιτήσεων ενίσχυσής της και για τα δύο έτη, απ' όπου προκύπτει ότι μόνο η αίτηση ενίσχυσης για το έτος 2017 περιλάμβανε ερώτηση για το μέγεθος του αιτούντος ενίσχυση. Η εταιρεία ανέφερε το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης.

(86) Η ÚSOVSKO EKO s.r.o. ισχυρίζεται ότι η απόφαση του υπουργείου Γεωργίας για την ανάκληση της ενίσχυσης ήταν παράνομη, καθώς παραβίαζε ουσιωδώς τις διατάξεις σχετικά με τις διοικητικές διαδικασίες.

(87) Η ÚSOVSKO EKO s.r.o. ισχυρίζεται ότι η εθνική νομική βάση [«Αρχές για τη χορήγηση ενισχύσεων» (αιτιολογική σκέψη 16)] κατά την περίοδο μεταξύ των ετών 2008 και 2018 δεν προέβλεπε ρητά την προϋπόθεση να είναι οι δικαιούχοι ΜΜΕ. Η εθνική νομική βάση όριζε τους επιλέξιμους δικαιούχους ως «επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη γεωργική παραγωγή» ([32]). Σύμφωνα με την ÚSOVSKO EKO s.r.o., μόλις από το 2015 παρέπεμπε η εθνική νομική βάση στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 ([33]), χωρίς ωστόσο να αποκλείει ρητά μεγάλες επιχειρήσεις από την ομάδα των επιλέξιμων δικαιούχων. Επιπλέον, ο ορισμός των επιλέξιμων δικαιούχων παρέμεινε αμετάβλητος.

(88) Σύμφωνα με την ÚSOVSKO EKO s.r.o, κατά τα έτη 2015-2017 το τσεχικό υπουργείο Γεωργίας δεν γνώριζε ότι, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, δεν επιτρεπόταν η χορήγηση επενδυτικών ενισχύσεων σε μεγάλες επιχειρήσεις. Ο ρητός αποκλεισμός εμφανίστηκε στην εθνική νομική βάση μόλις το 2018 και, από το εν λόγω έτος, η USOVSKO EKO s.r.o. δεν υπέβαλε ξανά αίτηση ενίσχυσης.

(89) Η ÚSOVSKO EKO s.r.o. συμπεριέλαβε στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στην Επιτροπή το αντιπαράδειγμα, εξηγώντας ποια θα ήταν η κατάσταση χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης. Η εταιρεία θεωρεί ότι η ενίσχυση είχε χαρακτήρα κινήτρου και ήταν αναλογική.

Παρατηρήσεις της ÚSOVSKO AGRO s.r.o.

(90) Η ÚSOVSKO AGRO s.r.o. έλαβε ενίσχυση στο πλαίσιο και των δύο καθεστώτων ενισχύσεων τον Δεκέμβριο του 2017.

(91) Στις παρατηρήσεις της, η ÚSOVSKO AGRO s.r.o. υποστήριξε ότι ενήργησε καλόπιστα και επικαλέστηκε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη, διότι και στις δύο αιτήσεις ενίσχυσης ανέφερε ορθά το καθεστώς της ως μεγάλης επιχείρησης. Η ÚSOVSKO AGRO s.r.o. υπέβαλε αντίγραφα των αιτήσεων ενίσχυσής της. Και στις δύο αιτήσεις, η εταιρεία ανέφερε το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης.

(92) Η ÚSOVSKO AGRO s.r.o. θεωρεί ότι η απόφαση του υπουργείου Γεωργίας για την ανάκληση της ενίσχυσης είναι παράνομη, καθώς παραβιάζει ουσιωδώς τις διατάξεις σχετικά με τις διοικητικές διαδικασίες.

(93) Όπως και οι άλλοι δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η ÚSOVSKO AGRO s.r.o. υποστήριξε επίσης ότι η εθνική νομική βάση («Αρχές για τη χορήγηση ενίσχυσης», αιτιολογική σκέψη 16) δεν προέβλεπε ρητά, μεταξύ των ετών 2008 και 2018, τον όρο να είναι οι δικαιούχοι ΜΜΕ. Η εθνική νομική βάση όριζε τους επιλέξιμους δικαιούχους ως «επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη γεωργική παραγωγή» ([34]). Από το 2015 η εθνική νομική βάση παρέπεμπε στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, χωρίς ωστόσο να αποκλείει ρητά μεγάλες επιχειρήσεις από τους επιλέξιμους δικαιούχους. Επιπλέον, ο ορισμός των επιλέξιμων δικαιούχων παρέμεινε αμετάβλητος.

(94) Σύμφωνα με την ÚSOVSKO AGRO s.r.o, κατά τα έτη 2015-2017 το τσεχικό υπουργείο Γεωργίας δεν γνώριζε ότι, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, δεν επιτρεπόταν η χορήγηση ενισχύσεων σε μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτός ο ρητός αποκλεισμός εμφανίστηκε στην εθνική νομική βάση μόλις το 2018 και, από το εν λόγω έτος, η USOVSKO AGRO s.r.o. δεν υπέβαλε ξανά αίτηση ενίσχυσης.

(95) Η ÚSOVSKO AGRO s.r.o. συμπεριέλαβε στις παρατηρήσεις που υπέβαλε το αντιπαράδειγμα, εξηγώντας ποια θα ήταν η κατάσταση χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης. Η εταιρεία θεωρεί ότι η ενίσχυση είχε χαρακτήρα κινήτρου και ήταν αναλογική.

([32]) Νόμος αριθ. 513/1991 Συλλογή, άρθρο 2, μεταγενέστερος νόμος αριθ. 89/2012 Συλλογή, άρθρο 420.

([33]) Άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014: «Ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα ή σε άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με πρωτογενή γεωργική παραγωγή».

([34]) Νόμος αριθ. 513/1991 Συλλογή, άρθρο 2, μεταγενέστερος νόμος αριθ. 89/2012 Συλλογή, άρθρο 420.

Παρατηρήσεις της SADY CZ s.r.o.

(96) Η SADY CZ s.r.o. έλαβε ενίσχυση στο πλαίσιο και των δύο καθεστώτων ενισχύσεων τον Δεκέμβριο του 2017.

(97) Η SADY CZ s.r.o. υπέβαλε αντίγραφα των αιτήσεων ενίσχυσής της. Σε μία αίτηση ενίσχυσης αναφερόταν ορθά ότι η εταιρεία ήταν μεγάλη επιχείρηση. Σύμφωνα με την άλλη αίτηση ενίσχυσης, η εταιρεία ήταν μεσαία επιχείρηση. Η SADY CZ s.r.o. απέδωσε την απόκλιση αυτή σε διοικητικό σφάλμα και τεκμηρίωσε την εξήγηση αυτή με απόσπασμα του εταιρικού μητρώου, το οποίο επισυνάφθηκε και στις δύο αιτήσεις ενίσχυσης και το οποίο καταδείκνυε ότι ήταν μεγάλη επιχείρηση.

(98) Δεδομένου ότι το μέγεθος μιας επιχείρησης αναφερόταν ορθά σε (μία) αίτηση ενίσχυσης, η SADY CZ s.r.o. υποστηρίζει ότι στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας η Επιτροπή έκρινε εσφαλμένα ότι οι τσεχικές αρχές «χορήγησαν ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις, τις οποίες θεωρούσαν ΜΜΕ». Σύμφωνα με τη SADY CZ s.r.o., οι τσεχικές αρχές γνώριζαν πράγματι ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε σε μεγάλη επιχείρηση, καθώς αυτό αναφερόταν ρητά στην αίτηση ενίσχυσης. Ως εκ τούτου, οι τσεχικές αρχές δεν είναι δυνατόν να θεώρησαν την εν λόγω δικαιούχο ΜΜΕ.

(99) Σύμφωνα με τη SADY CZ s.r.o., οι τσεχικές αρχές έλεγξαν επανειλημμένα την τήρηση των όρων χορήγησης της ενίσχυσης.

(100) Η SADY CZ s.r.o. ανέφερε στις παρατηρήσεις που υπέβαλε επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας ότι η εθνική νομική βάση («Αρχές για τη χορήγηση ενίσχυσης», αιτιολογική σκέψη 16) δεν όριζε το μέγεθος του δικαιούχου ως προϋπόθεση επιλεξιμότητας.

(101) Η SADY CZ s.r.o. υποστήριξε στις παρατηρήσεις που υπέβαλε επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας ότι η ενίσχυση είχε ωστόσο χαρακτήρα κινήτρου και ήταν αναλογική και ότι οι δύο αυτοί όροι επαληθεύτηκαν από τις τσεχικές αρχές. Η SADY CZ s.r.o. ισχυρίστηκε ότι, προτού υποβάλει αίτηση ενίσχυσης, συνέταξε εσωτερικό έγγραφο με τίτλο «Επενδυτική πρόθεση για ανανέωση οπωρώνων», στο οποίο αξιολόγησε την αποδοτικότητα του έργου και απέδειξε τον χαρακτήρα κινήτρου και την αναλογικότητα της ενίσχυσης (με βάση τον εσωτερικό συντελεστή απόδοσης, την καθαρή παρούσα αξία, τον δείκτη αποδοτικότητας, την περίοδο αποπληρωμής). Ωστόσο, το έγγραφο αυτό δεν υποβλήθηκε στη χορηγούσα αρχή. Η SADY CZ s.r.o. συμπεριέλαβε το έγγραφο αυτό στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στην Επιτροπή. Η SADY CZ s.r.o. επιμένει ότι δεν πρέπει να της επιβληθεί κύρωση για διοικητική αμέλεια των τσεχικών αρχών.

(102) Παραπέμποντας στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, η SADY CZ s.r.o. πρότεινε οι ενισχύσεις που λήφθηκαν βάσει των δύο καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία να θεωρηθούν ad hoc ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις βάσει του προαναφερθέντος άρθρου.

Παρατηρήσεις της Lužanská Zemědělská a.s.

(103) Η Lužanská Zemědělská a.s. έλαβε ενίσχυση για την αναδιάρθρωση οπωρώνων τα έτη 2016 και 2017.

(104) Η Lužanská Zemědělská a.s. υποστήριξε ότι το έντυπο της αίτησης ενίσχυσης το 2016 δεν περιείχε ερώτηση σχετικά με το μέγεθος του αιτούντος και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να αναφέρει το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης. Το 2017 το έντυπο της αίτησης ενίσχυσης περιλάμβανε ήδη την ερώτηση αυτήν και η Lužanská Zemědělská a.s. ορθώς ανέφερε ότι ήταν μεγάλη επιχείρηση. Και τα δύο έτη, η εταιρεία υπέβαλε επίσης απόσπασμα από το εταιρικό μητρώο, το οποίο αποδείκνυε την ιδιοκτησιακή της δομή.

(105) Όπως και οι άλλοι τρίτοι, οι οποίοι υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Lužanská Zemědělská a.s. επισήμανε επίσης ότι η εθνική νομική βάση («Αρχές για τη χορήγηση ενίσχυσης», αιτιολογική σκέψη 16) δεν περιλάμβανε το μέγεθος ενός δικαιούχου μεταξύ των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας. Επιπλέον, παραπέμποντας στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, η Lužanská Zemědělská a.s. ισχυρίζεται ότι ο εν λόγω κανονισμός επέτρεπε ρητά τη χορήγηση ενισχύσεων σε μεγάλες επιχειρήσεις. Επομένως, σύμφωνα με την ακριβή διατύπωση των αρχών για τη χορήγηση ενισχύσεων, επιλέξιμος για ενίσχυση ήταν «επιχειρηματίας που δραστηριοποιείται στον τομέα της γεωργικής παραγωγής» (χωρίς περαιτέρω περιορισμό του μεγέθους του αιτούντος).

(106) Σύμφωνα με τη Lužanská Zemědělská a.s., η Επιτροπή έκρινε εσφαλμένα στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ότι οι τσεχικές αρχές «χορήγησαν ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις, τις οποίες θεωρούσαν ΜΜΕ». Οι τσεχικές αρχές γνώριζαν στην πραγματικότητα ότι η ενίσχυση χορηγούνταν σε μεγάλη επιχείρηση —διότι το μέγεθος της επιχείρησης Lužanská Zemědělská a.s. αναφερόταν ρητά στην αίτηση ενίσχυσης για το έτος 2017, και για το έτος 2016 ήταν σαφές από το υποβληθέν απόσπασμα του εταιρικού μητρώου.

(107) Η Lužanská Zemědělská a.s. ισχυρίζεται περαιτέρω ότι, παρά το γεγονός ότι στο έντυπο της αίτησης ενίσχυσης του 2017 είχε αναφέρει το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης και το καθεστώς της ως μεγάλης επιχείρησης θα έπρεπε να είναι γνωστό στις αρχές από τα συνοδευτικά της έγγραφα, από τυπική άποψη, δεν ήταν μεγάλη επιχείρηση κατά τον χρόνο υποβολής των αιτήσεων ενίσχυσης το 2016 και το 2017. Και τούτο διότι:

α) η Lužanská Zemědělská a.s. εντάχθηκε στην Agrofert ([35]) τον Ιούλιο του 2016 και, ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, δεν απώλεσε το καθεστώς της ως ΜΜΕ όταν υπέβαλε αίτηση ενίσχυσης τον Σεπτέμβριο του 2016 και στη συνέχεια τον Σεπτέμβριο του 2017.

β) η Lužanská Zemědělská a.s. υποστήριξε στις παρατηρήσεις που υπέβαλε επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας ότι το εν λόγω άρθρο δεν πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο αντίθετο προς το γράμμα του, δεδομένου ότι μια τέτοια ερμηνεία θα αντέβαινε στις βασικές απαιτήσεις ασφάλειας δικαίου των αποδεκτών του δικαίου της ΕΕ και, για τον σκοπό αυτόν, παραπέμπει στην απόφαση στην υπόθεση C-310/98, Met-Trans, σκέψη 32 ([36]).

γ) Η Lužanská Zemědělská a.s. επικαλέστηκε επιπλέον δικαιολογημένη εμπιστοσύνη, δεδομένου ότι, κατά την άποψή της, η ενίσχυση ήταν αναλογική και είχε χαρακτήρα κινήτρου. Σύμφωνα με την εταιρεία, οι τσεχικές αρχές έλεγξαν επανειλημμένα την τήρηση των όρων χορήγησης της ενίσχυσης.

(108) Η Lužanská Zemědělská a.s. επαναλαμβάνει ότι δεν είναι δυνατόν να της επιβληθεί κύρωση για την παράλειψη των τσεχικών αρχών να ζητήσουν αντιπαράδειγμα. Η εταιρεία ισχυρίζεται ότι είχε τη δυνατότητα να υποβάλει την εσωτερική της ανάλυση πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης και ότι θα επρόκειτο για «άκρως τυπολατρική προσέγγιση, η οποία θα αγνοούσε πλήρως την οικονομική πραγματικότητα και κυρίως τον σκοπό για τον οποίο χορηγείται η ενίσχυση στην πράξη».

(109) Η εταιρεία συμπεριέλαβε στις παρατηρήσεις της την οικονομική ανάλυση και την ανάλυση αποδοτικότητας του επενδυτικού σχεδίου. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι τα έγγραφα αυτά έχουν ημερομηνία 11 Μαρτίου 2021, δηλαδή μετά τη χορήγηση της ενίσχυσης και μετά την ανάκληση των αποφάσεων χορήγησης από τη χορηγούσα αρχή και την κίνηση της διαδικασίας ανάκτησης. Η ημερομηνία αυτή συμπίπτει με την ημερομηνία υποβολής των παρατηρήσεων επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας και δεν υπάρχει καμία ένδειξη σχετικά με τον χρόνο της πραγματικής κατάρτισης.

(110) Η Lužanská Zemědělská a.s. υποστήριξε επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, η εν λόγω ενίσχυση ήταν επίσης διαθέσιμη σε μεγάλες επιχειρήσεις ως ad hoc ενίσχυση.

6. **ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΑ**

(111) Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589, η Επιτροπή υπέβαλε τις παρατηρήσεις των τρίτων στην Τσεχία με επιστολή της 25ης Απριλίου 2022 και την κάλεσε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός ενός μήνα από την ημερομηνία της επιστολής.

(112) Οι τσεχικές αρχές απάντησαν με επιστολή της 23ης Μαΐου 2022 και στη συνέχεια υπέβαλαν συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολή της 24ης Αυγούστου 2022.

(113) Με την πρώτη επιστολή της 23ης Μαΐου 2022, η Τσεχία επιβεβαίωσε ότι τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι τρίτοι ήταν σε μεγάλο βαθμό παρόμοια με εκείνα που προέβαλε η ίδια στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, την οποία όλοι κίνησαν κατά των αποφάσεων ανάκτησης του υπουργείου Γεωργίας της Τσεχίας.

([35]) Μεγάλη επιχείρηση.

([36]) Απόφαση της 23ης Μαρτίου 2000, Met-Trans, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-310/98 και C-406/98, ECLI:EU:C:2000:154, σκέψη 32.

(114) Η Τσεχία συμφώνησε με το επιχείρημα των τρίτων ότι η ενίσχυση χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τους στόχους της, παρότι χορηγήθηκε σε μεγάλες επιχειρήσεις που δεν ήταν επιλέξιμες στο πλαίσιο των καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία και σε χρονική στιγμή κατά την οποία δεν είχε κοινοποιηθεί καμία ενίσχυση σε μεγάλες επιχειρήσεις. Οι τσεχικές αρχές συμφώνησαν επίσης ότι η ενίσχυση είχε χαρακτήρα κινήτρου παρά την απουσία του αντιπαραδείγματος, διότι οι επενδύσεις αυτές δεν θα είχαν πραγματοποιηθεί χωρίς την ενίσχυση, κυρίως λόγω του υψηλού κόστους τους. Οι τσεχικές αρχές επανέλαβαν επίσης ότι, παρά την απουσία αξιολόγησης του αντιπαραδείγματος, το εσωτερικό ποσοστό απόδοσης των έργων ήταν εύλογο και η ενίσχυση δεν οδήγησε σε αύξησή του πάνω από τα συνήθη επίπεδα.

(115) Όσον αφορά την αναφερόμενη απουσία ρητού περιορισμού σχετικά με το μέγεθος των επιλέξιμων δικαιούχων στην εθνική νομική βάση, η Τσεχία επανέλαβε ότι η πρόθεση και το νόημα της νομικής βάσης ήταν η χορήγηση ενίσχυσης αποκλειστικά σε ΜΜΕ. Για τον σκοπό αυτόν, η εθνική νομική βάση για τα έτη 2016 και 2017 όριζε ότι οι ενισχύσεις χορηγούνταν βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, δηλαδή ότι ήταν διαθέσιμες μόνο σε ΜΜΕ. Οι τσεχικές αρχές επισήμαναν ότι κανένας από τους δικαιούχους τους οποίους αφορούσε η ανάκτηση των ενισχύσεων δεν αμφισβήτησε το γεγονός ότι ήταν μεγάλες επιχειρήσεις και, ως εκ τούτου, οι τσεχικές αρχές κίνησαν τις διαδικασίες ανάκτησης.

(116) Όσον αφορά την πορεία των επτά εθνικών δικαστικών διαδικασιών, οι τσεχικές αρχές ενημέρωσαν ότι, κατά τον χρόνο της εν λόγω επιστολής, σε πέντε υποθέσεις το δημοτικό δικαστήριο της Πράγας είχε ήδη αποφανθεί και είχε απορρίψει τα αιτήματα. Δύο αιτούντες (οι Sady CZ s.r.o. και Lužanská Zemědělská a.s.) παραιτήθηκαν από τα αιτήματά τους. Σε μία εναπομένουσα υπόθεση (RBQ SADY s.r.o.), η απόφαση του Δικαστηρίου εκκρεμούσε.

(117) Οι τσεχικές αρχές εξήγησαν ότι σε όλες τις αποφάσεις που εκδόθηκαν, το δημοτικό δικαστήριο της Πράγας διαπίστωσε ότι το υπουργείο Γεωργίας ορθώς εξέδωσε τις αποφάσεις ανάκτησης. Παράλληλα, το εν λόγω δικαστήριο παρέπεμψε στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο κίνησης των διαδικασιών ανάκτησης. Η διάταξη αυτή όριζε ότι δεν μπορεί να διαταχθεί επιστροφή επιδότησης που έχει ήδη καταβληθεί στον λογαριασμό του δικαιούχου, αν ο λόγος της ανάκτησης είναι ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε κατά παράβαση του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου. Ως εκ τούτου, το δημοτικό δικαστήριο της Πράγας διαπίστωσε ότι, παρόλο που το υπουργείο Γεωργίας ήταν υποχρεωμένο να κινήσει διαδικασίες για την ανάκτηση των ενισχύσεων, το άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο έναρξης της ανάκτησης, εμποδίζει το υπουργείο να επιβάλει την πραγματική ανάκτηση των εν λόγω ενισχύσεων.

(118) Στην επιστολή της 24ης Αυγούστου 2022 οι τσεχικές αρχές εξήγησαν ότι το άρθρο 15 παράγραφος 3 του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή τροποποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 2022 και το στοιχείο γ) διαγράφηκε.

(119) Ωστόσο, οι τσεχικές αρχές υποστήριξαν ότι, όπως διαπίστωσε το δημοτικό δικαστήριο της Πράγας, παρά την τροποποίηση, η αρχή της ασφάλειας δικαίου δεν επιτρέπει την ανάκτηση των χορηγηθεισών ενισχύσεων, δεδομένου ότι η τροποποίηση του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικά.

7. **ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

7.1. **Ύπαρξη ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ**

(120) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΛΕ, «[ε]νισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

(121) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([37]), η Επιτροπή κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, τα κοινοποιηθέντα καθεστώτα SA.50787 και SA.50837 συνιστούσαν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου.

(122) Αυτό το προκαταρκτικό συμπέρασμα δεν αμφισβητήθηκε σε καμία από τις παρατηρήσεις που λήφθηκαν από τους τρίτους και την Τσεχία. Επιπλέον, η ίδια η Τσεχία κοινοποίησε τα καθεστώτα ως μέτρα κρατικής ενίσχυσης.

([37]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 58 έως 62 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(123) Κατά συνέπεια, ένα μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις: i) το μέτρο πρέπει να καταλογίζεται στο κράτος και να χρηματοδοτείται με κρατικούς πόρους· ii) πρέπει να παρέχει πλεονέκτημα στον αποδέκτη του· iii) το εν λόγω πλεονέκτημα πρέπει να είναι επιλεκτικό· και iv) το μέτρο πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

(124) Λόγω του γεγονότος ότι τα κοινοποιηθέντα μέτρα ενίσχυσης διέπονται από πράξη βάσει της οποίας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης (αιτιολογική σκέψη 16), μπορούν να χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες ορίζονται στην εν λόγω πράξη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο (σημεία 2.2.3, 2.2.4, 2.3 και 2.4), η Επιτροπή θεωρεί ότι πρόκειται για καθεστώτα ενισχύσεων κατά την έννοια του σημείου 35 υποσημείο 4 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Τα καθεστώτα μπορούν να θεωρηθούν συμβατά με την εσωτερική αγορά μόνο εάν υπάγονται σε μία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στη ΣΛΕΕ (βλέπε επίσης σημείο 7.2).

(125) Τα καθεστώτα καταλογίζονται στο κράτος, καθώς βασίζονται στις νομικές πράξεις που περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 16 και εφαρμόζονται από κρατική αρχή (αιτιολογική σκέψη 19). Καταβάλλονται από τον κρατικό προϋπολογισμό, δηλαδή μέσω κρατικών πόρων (αιτιολογική σκέψη 19).

(126) Τα καθεστώτα παρέχουν πλεονέκτημα στους δικαιούχους τους με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων (αιτιολογική σκέψη 19). Με τον τρόπο αυτόν, τα καθεστώτα απαλλάσσουν τους εν λόγω δικαιούχους από δαπάνες τις οποίες θα έπρεπε να επωμιστούν υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς.

(127) Τα καθεστώτα είναι επιλεκτικά, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις χορηγούνται μόνο σε ορισμένες επιχειρήσεις, συγκεκριμένα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

(128) Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι ενισχύσεις προς μια επιχείρηση φαίνεται ότι επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών όταν η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε αγορά ανοιχτή στο ενδοενωσιακό εμπόριο ([38]). Οι δικαιούχοι των ενισχύσεων δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, όπου πραγματοποιείται ενδοενωσιακό εμπόριο ([39]). Ο εν λόγω τομέας είναι επομένως ανοιχτός στον ανταγωνισμό σε επίπεδο ΕΕ και, ως εκ τούτου, ευαίσθητος σε κάθε μέτρο που λαμβάνεται υπέρ της παραγωγής σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, το καθεστώς θα μπορούσε να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

(129) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή επιβεβαιώνει τα προκαταρκτικά συμπεράσματά της που παρατίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 58 έως 62 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας και επαναλαμβάνει ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο των δύο καθεστώτων συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

7.2. **Ύπαρξη καθεστώτων**

(130) Σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589, ως «καθεστώς ενισχύσεων» νοείται κάθε πράξη βάσει της οποίας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης, μπορούν να χορηγούνται ατομικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες ορίζονται στην εν λόγω πράξη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο.

(131) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([40]), η Επιτροπή κατέληξε επίσης στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι αμφότερα τα μέτρα ενίσχυσης SA.50787 και SA.50837 συνιστούσαν καθεστώτα κατά την έννοια του εν λόγω ορισμού και του σημείου 35 υποσημείο 4 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, δεδομένου ότι η νομική τους βάση δεν απαιτούσε περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης για τη χορήγηση της ενίσχυσης και προσδιόριζε τους δικαιούχους κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο. Η ίδια νομική βάση και το ίδιο συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη καθεστώτων ισχύουν και για τα καθεστώτα ενισχύσεων που τυγχάνουν απαλλαγής κατά κατηγορία SA.46621 (2016/XA) και SA.46972 (2016/XA), τα οποία ίσχυαν τα έτη 2016 και 2017, όταν χορηγήθηκαν παράνομα οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις.

(132) Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των μέτρων ενίσχυσης ως καθεστώτων, δύο τρίτοι —η SADY CZ s.r.o. (αιτιολογική σκέψη 102) και η Lužanská Zemědělská a.s. (αιτιολογική σκέψη 110)— υποστήριξαν ότι η ενίσχυση που τους χορηγήθηκε συνιστούσε στην πραγματικότητα ενίσχυση ad hoc σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

(133) Όσον αφορά το επιχείρημα αυτό, η Επιτροπή υπενθυμίζει καταρχήν τον ορισμό της ενίσχυσης ad hoc. Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 13) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, «ενίσχυση ad hoc» είναι η ενίσχυση που δεν χορηγείται βάσει καθεστώτος ενισχύσεων.

([38]) Βλέπε ειδικότερα την απόφαση της 13ης Ιουλίου 1988 στην υπόθεση Γαλλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, C-102/87, ECLI:EU:C:1988:391.

([39]) Το 2022 το εμπόριο γεωργικών προϊόντων διατροφής στην ΕΕ ανήλθε συνολικά σε 401,5 δισεκατ. EUR κατά τη διάρκεια του έτους (πηγή: Eurostat).

([40]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 63 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(134) Ωστόσο, στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ενίσχυση που έλαβαν οι SADY CZ s.r.o. και Lužanská Zemědělská a.s. χορηγήθηκε βάσει των εθνικών κανόνων του προγράμματος επιδοτήσεων (η νομική βάση που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 16), χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης. Πράγματι, οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις χορηγήθηκαν εσφαλμένα στο πλαίσιο των καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία, τα οποία στην πραγματικότητα ήταν ανοικτά μόνο σε ΜΜΕ. Δεν υπήρχαν μεμονωμένες ad hoc ενισχύσεις προς μεγάλες επιχειρήσεις που να κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης στους εν λόγω δικαιούχους. Η μόνη κοινοποίηση που αφορούσε μεγάλες επιχειρήσεις ήταν όταν η Τσεχία κοινοποίησε τα καθεστώτα SA.50787 και SA.50837, αφού είχε χορηγηθεί η ενίσχυση σε μεγάλες επιχειρήσεις. Η ενίσχυση προς μεγάλες επιχειρήσεις το 2016 και το 2017 βασίστηκε επίσης στην ίδια εθνική νομική βάση που ίσχυε για τα καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία και η οποία αναφερόταν επίσης αργότερα στην κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837. Με άλλα λόγια, οι ενισχύσεις στο πλαίσιο των εν λόγω κοινοποιηθέντων καθεστώτων εφαρμόστηκαν στο παρελθόν, ενώ καμία ad hoc ενίσχυση ή καθεστώς δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή πριν από την εφαρμογή τους, και επίσης δεν καλύπτονταν από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014 για την απαλλαγή κατά κατηγορία για τους λόγους που αναφέρονται κατωτέρω (αιτιολογικές σκέψεις 138 έως 164).

(135) Η εθνική νομική βάση παρέχει τα βασικά στοιχεία της ενίσχυσης (επιλέξιμες δαπάνες και εντάσεις ενίσχυσης) και ορίζει τους δικαιούχους κατά τρόπο αφηρημένο και γενικό. Σε αυτήν τη βάση, οι τσεχικές αρχές χορήγησαν ενίσχυση στους δικαιούχους χωρίς κανένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας που να τους επιτρέπει να επηρεάσουν τα ουσιώδη στοιχεία της ενίσχυσης και τους όρους υπό τους οποίους αυτή χορηγήθηκε. Με βάση τις εξηγήσεις που υπέβαλαν οι τσεχικές αρχές (αιτιολογική σκέψη 68), η Επιτροπή θεωρεί ότι η χορήγηση ενίσχυσης σε μεγάλες επιχειρήσεις βάσει των καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία ήταν αποτέλεσμα διοικητικού σφάλματος και όχι άσκησης διακριτικής ευχέρειας.

(136) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν παράνομα στις μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837, αλλά σύμφωνα με τη νομική τους βάση και επί ίσοις όροις με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε ΜΜΕ βάσει της εν λόγω νομικής βάσης, χορηγήθηκαν στο πλαίσιο δύο καθεστώτων ενισχύσεων κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν αποδέχεται το επιχείρημα των SADY CZ s.r.o. και Lužanská Zemědělská a.s. ότι η ενίσχυση που τους χορηγήθηκε θα μπορούσε να συνιστά ενίσχυση ad hoc σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 (βλέπε επίσης αιτιολογικές σκέψεις 142 έως 164).

(137) Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί ως συμβατές ενισχύσεις ad hoc οι οποίες δεν πληρούν όλες τις προϋποθέσεις συμβατότητας του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 149 έως 161).

7.3. **Χαρακτηρισμός των καθεστώτων ως παράνομων**

(138) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή έκρινε ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε σε μεγάλες επιχειρήσεις χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ([41]). Ταυτόχρονα, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν συμβατές στο πλαίσιο των καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία, δεδομένου ότι το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 εφαρμοζόταν μόνο σε ΜΜΕ. Κατά συνέπεια, η προκαταρκτική γνώμη της Επιτροπής ήταν ότι οι εν λόγω ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις συνιστούσαν νέα ενίσχυση, η οποία ήταν παράνομη κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589.

(139) Στις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, τόσο η Τσεχία όσο και οι τρίτοι επιβεβαίωσαν ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν σε ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις πριν από τις ημερομηνίες κοινοποίησης των καθεστώτων ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 στην Επιτροπή.

(140) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δύο τρίτοι —η SADY CZ s.r.o. (αιτιολογική σκέψη 102) και η Lužanská Zemědělská a.s. (αιτιολογική σκέψη 110)— υποστήριξαν ότι η ενίσχυση που τους χορηγήθηκε συνιστούσε στην πραγματικότητα ενίσχυση ad hoc σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014. Ως εκ τούτου, κατά την άποψή τους, μια τέτοια ενίσχυση δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παράνομη, δεδομένου ότι τα καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία δημοσιεύθηκαν σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

([41]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 64-65 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(141) Για την ανάλυση του εν λόγω ισχυρισμού, η Επιτροπή παραπέμπει στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, το οποίο καθόριζε τους όρους για την εξαίρεση των ενισχύσεων από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Το εν λόγω άρθρο όριζε ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων, οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει των καθεστώτων ενισχύσεων και οι ad hoc ενισχύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 2 ή 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον οι ενισχύσεις αυτές πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του εν λόγω κανονισμού, καθώς και τις ειδικές προϋποθέσεις για την εκάστοτε κατηγορία που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του εν λόγω κανονισμού.

(142) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αξιολογεί αν η ενίσχυση που χορηγήθηκε στις SADY CZ s.r.o. και Lužanská Zemědělská a.s, και κατ' αναλογία και σε άλλες μεγάλες επιχειρήσεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ενίσχυση ad hoc βάσει των άρθρων 1 και 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

7.3.1. *Εύρος δικαιούχων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014*

(143) Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

(144) Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται σε ενισχύσεις υπέρ των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) οι οποίες δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, δηλαδή την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, με εξαίρεση τα άρθρα 14, 15, 16, 18 και 23 και τα άρθρα 25 έως 28, τα οποία εφαρμόζονται μόνο στις ΜΜΕ οι οποίες δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή.

(145) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 καθόριζε τους όρους ενίσχυσης για επενδύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή και, ως εκ τούτου, αποτελούσε τη νομική βάση και για τα δύο καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία SA.46621 (2016/XA) και SA.46972 (2016/XA). Όπως επισημαίνεται ανωτέρω (αιτιολογική σκέψη 134), οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις χορηγήθηκαν εσφαλμένα από τις τσεχικές αρχές στο πλαίσιο των καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία, τα οποία στην πραγματικότητα ήταν ανοικτά μόνο σε ΜΜΕ. Η ενίσχυση προς μεγάλες επιχειρήσεις το 2016 και το 2017 βασίστηκε επίσης στην ίδια εθνική νομική βάση που ίσχυε για τα καθεστώτα απαλλαγής κατά κατηγορία και η οποία αναφερόταν επίσης αργότερα στην κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837. Με άλλα λόγια, οι ενισχύσεις στο πλαίσιο των εν λόγω κοινοποιηθέντων καθεστώτων εφαρμόστηκαν στο παρελθόν, ενώ καμία ad hoc ενίσχυση ή καθεστώς δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή πριν από την εφαρμογή τους, και επίσης δεν καλύπτονταν από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014 για την απαλλαγή κατά κατηγορία για τους λόγους που αναφέρονται κατωτέρω.

(146) Σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχεία β) έως ε) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων μπορούν να χορηγούνται σε όλες τις επιχειρήσεις, χωρίς να εφαρμόζεται το όριο του μεγέθους:

„β) ενισχύσεις για επενδύσεις με σκοπό τη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται στη γεωργική εκμετάλλευση·

γ) ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα·

δ) ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας·

ε) ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας."

(147) Όσον αφορά άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014, το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 δεν προέβλεπε καμία παρέκκλιση από τον περιορισμό των ενισχύσεων σε ΜΜΕ βάσει των άρθρων 14, 15, 16, 18 και 23 και των άρθρων 25 έως 28.

(148) Ως εκ τούτου, μόνο οι κατηγορίες ενισχύσεων που παρατίθενται στο άρθρο 1 στοιχεία β) έως ε) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 ήταν διαθέσιμες στις μεγάλες επιχειρήσεις, είτε βάσει του καθεστώτος απαλλαγής κατά κατηγορία είτε ως ενίσχυση ad hoc. Όλα τα άλλα είδη ενισχύσεων που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 14, περιορίζονταν στις ΜΜΕ. Τούτο αρκεί αφ' εαυτού για να απορριφθεί ο ισχυρισμός περί χαρακτηρισμού των ενισχύσεων υπέρ των μεγάλων επιχειρήσεων ως ενισχύσεων ad hoc κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

(149) Επιπλέον, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, τα καθεστώτα ενισχύσεων, οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο καθεστώτων ενισχύσεων και οι ad hoc ενισχύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 2 ή 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον οι εν λόγω ενισχύσεις πληρούν όλες τις εφαρμοστέες προϋποθέσεις που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό.

(150) Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 εφαρμόζεται μόνο σε ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα κινήτρου.

(151) Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, θεωρείται ότι οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στο οικείο κράτος μέλος πριν από την έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα.

(152) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε την ορθή υποβολή των αιτήσεων ενίσχυσης και η έρευνα επιβεβαίωσε ότι πληρούνταν ο όρος αυτός και ότι καμία ενίσχυση δεν χορηγήθηκε χωρίς πρώτα να υποβληθεί αίτηση ενίσχυσης πριν από την εν λόγω χορήγηση.

(153) Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, οι ενισχύσεις ad hoc που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν, εκτός από τη διασφάλιση της προϋπόθεσης της παραγράφου 2 [του εν λόγω άρθρου], το κράτος μέλος επαλήθευσε, προτού χορηγήσει τη σχετική ενίσχυση ad hoc, ότι τα έγγραφα που συνέταξε ο δικαιούχος αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση θα οδηγούσε σε μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις που απαριθμούνται στα στοιχεία α) έως δ) της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου.

(154) Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, όσον αφορά κάθε ad hoc ενίσχυση που καλύπτεται από τον εν λόγω κανονισμό και χορηγείται σε δικαιούχο ο οποίος είναι μεγάλη επιχείρηση, το κράτος μέλος όφειλε να εξασφαλίσει, εκτός από τους όρους σχετικά με τον χαρακτήρα κινήτρου που ισχύουν για τις ΜΜΕ, ότι ο δικαιούχος είχε αναλύσει, σε εσωτερικό έγγραφο πριν από την αίτηση ενίσχυσης, τη βιωσιμότητα του ενισχυόμενου έργου ή δραστηριότητας με τη χορήγηση ενίσχυσης και χωρίς αυτήν. Το κράτος μέλος όφειλε να επαληθεύσει ότι το εν λόγω εσωτερικό έγγραφο επιβεβαίωνε την ουσιώδη αύξηση της εμβέλειας του έργου ή της δραστηριότητας, την ουσιώδη αύξηση του συνολικού ποσού που κατέβαλε ο δικαιούχος για το ενισχυόμενο έργο ή την ενισχυόμενη δραστηριότητα ή την ουσιώδη επιτάχυνση του ρυθμού ολοκλήρωσης του εκάστοτε έργου ή δραστηριότητας. Έπρεπε επίσης να είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ο χαρακτήρας κινήτρου βάσει του γεγονότος ότι το επενδυτικό έργο ή η δραστηριότητα δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη αγροτική περιοχή χωρίς την ενίσχυση.

(155) Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, το έγγραφο που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 και ζητήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού ήταν, στην πραγματικότητα, ισοδύναμο με το αντιπαράδειγμα. Επιπλέον, όπως και το αντιπαράδειγμα, το κράτος μέλος είχε την υποχρέωση να επαληθεύσει, πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης ad hoc, ότι τα έγγραφα που συνέταξε ο δικαιούχος αποδείκνυαν ότι η ενίσχυση θα οδηγούσε σε μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις που παρατίθενται στα στοιχεία α) έως δ) της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου.

(156) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες για το αν οι δικαιούχοι, οι οποίοι ήταν μεγάλες επιχειρήσεις κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, υπέβαλαν το αντιπαράδειγμα ([42]).

(157) Κατά τη διάρκεια της έρευνας, οι τσεχικές αρχές δεν παρείχαν πληροφορίες από τις οποίες να προκύπτει ότι είχαν επαληθεύσει, πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης, ότι τα έγγραφα που συνέταξε ο δικαιούχος αποδείκνυαν ότι η ενίσχυση πληρούσε τους όρους του άρθρου 6 παράγραφος 3 στοιχεία α) έως δ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014. Αντιθέτως, η προηγούμενη εξήγηση των τσεχικών αρχών ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε σε ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις επειδή θεωρήθηκαν εσφαλμένα ΜΜΕ, επιβεβαιώνει, κατά την άποψη της Επιτροπής, ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν εφαρμόστηκαν οι ειδικοί όροι για ενισχύσεις προς μεγάλες επιχειρήσεις.

([42]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 115 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(158) Οι SANDY CZ s.r.o. και Lužanská Zemědělská a.s., οι δύο δικαιούχοι που επικαλέστηκαν το επιχείρημα της ad hoc ενίσχυσης σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, δεν διευκρίνισαν αν υπέβαλαν τα εσωτερικά έγγραφα που απαιτούνταν σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού για την εκ των προτέρων αξιολόγηση από τις εθνικές αρχές. Ωστόσο, και οι δύο υπέβαλαν στην Επιτροπή αντίγραφα των αιτήσεών τους για τη χορήγηση ενίσχυσης, από τα οποία προκύπτει ότι τα εν λόγω έγγραφα δεν περιλαμβάνονταν στις αιτήσεις ενισχύσεως. Το ίδιο ισχύει και για όλες τις άλλες μεγάλες επιχειρήσεις που υπέβαλαν παρατηρήσεις σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Οι τσεχικές αρχές δεν διευκρίνισαν στις παρατηρήσεις τους αν εξασφάλισαν ή όχι τα εσωτερικά έγγραφα που απαιτούνταν σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 για την εκ των προτέρων αξιολόγηση. Περιορίστηκαν στην άποψη ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις πληρούσαν το κριτήριο του χαρακτήρα κινήτρου και ήταν αναλογικές (αιτιολογικές σκέψεις 71 έως 74). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι αρχές των κρατών μελών δεν επαλήθευσαν εκ των προτέρων τη συμμόρφωση με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

(159) Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 2 και 3 του εν λόγω άρθρου, τα μέτρα υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων θεωρήθηκε ότι είχαν χαρακτήρα κινήτρου, εφόσον τηρούνταν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην εν λόγω παράγραφο. Η υπό εξέταση ενίσχυση χορηγήθηκε ως άμεση επιχορήγηση και όχι ως φορολογικό πλεονέκτημα. Ως εκ τούτου, η εν λόγω παρέκκλιση δεν ίσχυε.

(160) Επίσης, δεν εφαρμόστηκε η παρέκκλιση από τον χαρακτήρα κινήτρου που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, το οποίο απαριθμούσε τις κατηγορίες ενισχύσεων που δεν απαιτούνταν να έχουν ή θεωρούνταν ότι είχαν χαρακτήρα κινήτρου. Οι ενισχύσεις υπέρ των επενδύσεων δεν καλύπτονταν από την εν λόγω παρέκκλιση.

(161) Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 και, κατά συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 δεν μπορούσε να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη ενίσχυση.

(162) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν αποδέχεται το επιχείρημα των SADY CZ s.r.o. και Lužanská Zemědělská a.s. ότι η ενίσχυση που τους χορηγήθηκε θα μπορούσε να συνιστά ενίσχυση ad hoc σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014.

7.3.2. *Συμπέρασμα*

(163) Δεδομένου ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν πληρούσαν όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, σύμφωνα με το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού ([43]), δεν μπορούσαν να απαλλαγούν από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

(164) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι τσεχικές αρχές δεν εκπλήρωσαν την υποχρέωσή τους που ορίζεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, διότι χορήγησαν τις επενδυτικές ενισχύσεις σε ορισμένους δικαιούχους πριν από την κοινοποίησή τους και την έγκρισή τους από την Επιτροπή. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να θεωρηθούν παράνομες ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου.

7.4. **Συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά**

(165) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

(166) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή προέβη σε λεπτομερή εξέταση της συμβατότητας των δύο καθεστώτων SA.50787 και SA.50837 (συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης που είχε ήδη χορηγηθεί σε μεγάλες επιχειρήσεις) με ([44]) τους κανόνες της Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις που ίσχυαν εκείνη την περίοδο. Στην υπό εξέταση υπόθεση, επρόκειτο για το μέρος I («Κοινές αρχές αξιολόγησης») και το μέρος II τμήμα 1.1.1.1. («Ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή») των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, οι οποίες ίσχυαν την περίοδο χορήγησης των ενισχύσεων ([45]) σε μεγάλες επιχειρήσεις.

([43]) Βλέπε επίσης απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 59.
([44]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 70 έως 89 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([45]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 69 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(167) Όσον αφορά τη συμβατότητα των καθεστώτων με τις ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπονται για τις επενδυτικές ενισχύσεις στο τμήμα 1.1.1.1. των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι και τα δύο καθεστώτα (συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων που είχαν ήδη χορηγηθεί σε μεγάλες επιχειρήσεις) πληρούσαν τις εν λόγω προϋποθέσεις.

(168) Όσον αφορά την αξιολόγηση της συμβατότητας των καθεστώτων με τις κοινές αρχές αξιολόγησης βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, οι οποίες παρατίθενται στο μέρος Ι των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή κατέληξε σε διαφορετικά προκαταρκτικά συμπεράσματα όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την κοινοποίηση και τις ενισχύσεις που επρόκειτο να χορηγηθούν μόνο μετά την έγκριση και την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής στην Τσεχία.

(169) Ενώ η προκαταρκτική γνώμη της Επιτροπής επιβεβαίωσε ότι οι τελευταίες ενισχύσεις ήταν σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης ([46]), δεν συνάχθηκε το ίδιο συμπέρασμα όσον αφορά τις ενισχύσεις που είχαν ήδη χορηγηθεί σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την κοινοποίησή της. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς την αναλογικότητα των εν λόγω ενισχύσεων και τον χαρακτήρα κινήτρου ([47]).

(170) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι υπήρχαν αμφιβολίες σχετικά με το αν οι μεγάλες επιχειρήσεις —οι οποίες έλαβαν ενίσχυση εσφαλμένα στο πλαίσιο των καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία και οι οποίες, κατ' ουσίαν, εφάρμοσαν τα καθεστώτα SA.50787 και SA.50837 πριν από την κοινοποίησή τους— υπέβαλαν το αντιπαράδειγμα και αν οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν ήταν σύμφωνες με την προσέγγιση του καθαρού πρόσθετου κόστους που περιγράφεται στα σημεία 95 έως 97 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι, εφόσον δεν υπήρξε, πιθανότατα, σενάριο αντιπαραδείγματος, οι τσεχικές αρχές δεν μπορεί να είχαν πράγματι εξακριβώσει ότι τα ποσά της ενίσχυσης ήταν αναλογικά και αντιστοιχούσαν στο καθαρό πρόσθετο κόστος υλοποίησης της επένδυσης στην οικεία περιοχή, συγκρίνοντάς το με το σενάριο χωρίς ενίσχυση.

(171) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι όλοι οι δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας ανέφεραν σε τουλάχιστον μία από τις αιτήσεις ενίσχυσής τους το 2016 και το 2017 το καθεστώς τους ως μεγάλων επιχειρήσεων και όχι ως ΜΜΕ κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Σε κάθε περίπτωση, το καθεστώς τους ως μεγάλων επιχειρήσεων ήταν εμφανές από τα υποβληθέντα έγγραφα που συνόδευαν τις αιτήσεις τους.

(172) Όλοι οι δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας επιβεβαίωσαν επίσης ότι οι τσεχικές αρχές δεν ζήτησαν το αντιπαράδειγμα παρότι ανέφεραν στις αιτήσεις ενίσχυσης ή στα συνοδευτικά έγγραφα ότι ήταν μεγάλες επιχειρήσεις.

(173) Όλοι οι δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας (αιτιολογικές σκέψεις 76 έως 110) ισχυρίστηκαν ότι οι ενισχύσεις είχαν χαρακτήρα κινήτρου παρά την απουσία αντιπαραδείγματος και επαλήθευσής του από τις τσεχικές αρχές. Στην πλειονότητά τους συμπεριέλαβαν το εν λόγω αντιπαράδειγμα στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στην Επιτροπή. Η εν λόγω γνώμη των δικαιούχων που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας υποστηρίχθηκε από τις τσεχικές αρχές (αιτιολογική σκέψη 71).

(174) Η Επιτροπή αξιολογεί τα επιχειρήματα σχετικά με την ύπαρξη χαρακτήρα κινήτρου υπό το πρίσμα των σχετικών σημείων του μέρους Ι τμήμα 3.4 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014.

(175) Σύμφωνα με το σημείο 70 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, οι ενισχύσεις δεν δημιουργούν κίνητρα για τους δικαιούχους στις περιπτώσεις που το οικείο έργο ή δραστηριότητα έχει ήδη ξεκινήσει πριν από την αίτηση για ενίσχυση του δικαιούχου προς τις εθνικές αρχές.

(176) Σύμφωνα με το σημείο 72 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, επιπλέον των πληροφοριών που παρατίθενται στο σημείο 71 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, οι μεγάλες επιχειρήσεις έπρεπε να περιγράφουν στην αίτηση ποια θα ήταν η κατάσταση χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης, ως αντίστροφο σενάριο ή εναλλακτικό έργο ή δραστηριότητα, και να υποβάλλουν αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη του αντιπαραδείγματος που περιγράφεται στο έντυπο της αίτησης.

(177) Επιπλέον, σύμφωνα με το σημείο 73 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, κατά την παραλαβή της αίτησης, η χορηγούσα αρχή έπρεπε να διενεργεί έλεγχο αξιοπιστίας του αντιπαραδείγματος και να επιβεβαιώνει ότι η ενίσχυση έχει τον απαιτούμενο χαρακτήρα κινήτρου.

([46]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 102 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

([47]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 116 και 122 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(178) Τα αντίγραφα των αιτήσεων ενίσχυσης και των συνοδευτικών εγγράφων που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή επιβεβαιώνουν ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας υπέβαλαν τις αιτήσεις ενίσχυσης πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης σε αυτούς.

(179) Ωστόσο, η έρευνα επιβεβαίωσε πέραν πάσης αμφιβολίας ότι καμία από τις αιτήσεις ενίσχυσης από μεγάλες επιχειρήσεις δεν περιλάμβανε το αντιπαράδειγμα. Συνάγεται ότι οι τσεχικές αρχές δεν έλεγξαν ούτε επιβεβαίωσαν ότι οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις είχαν χαρακτήρα κινήτρου πριν από τη χορήγησή τους σε μεγάλες επιχειρήσεις.

(180) Από τα σημεία 72 και 73 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014 προκύπτει ότι πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης έπρεπε να πληρούνται και οι δύο προϋποθέσεις, δηλαδή η κατάσταση χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης έπρεπε να περιγραφεί από τον αιτούντα ενίσχυση στην αίτηση ενίσχυσης και έπρεπε να επαληθευτεί από τη χορηγούσα αρχή πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Εάν δεν πληρούνται αυτές οι δύο προϋποθέσεις, η ύπαρξη του χαρακτήρα κινήτρου παραμένει υποθετική και μη αποδεδειγμένη.

(181) Η Επιτροπή τονίζει ότι ο χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης δεν μπορεί να εικάζεται, αλλά πρέπει να αποδεικνύεται από τον αιτούντα την ενίσχυση και να επιβεβαιώνεται από τη χορηγούσα αρχή πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Επιπλέον, σύμφωνα με το σημείο 72 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, το αντιπαράδειγμα πρέπει να περιγράφεται στην αίτηση ενίσχυσης. Το εν λόγω σημείο ή οποιοδήποτε άλλο σημείο των κατευθυντήριων γραμμών του 2014 δεν προέβλεπε εναλλακτική απόδειξη του αντιπαραδείγματος. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεχθεί ή να αξιολογήσει τα εκ των υστέρων αντιπαραδείγματα, τα οποία οι μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχοι υπέβαλαν μαζί με τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας.

(182) Ως εκ τούτου, επιβεβαιώνεται η προκαταρκτική άποψη ότι οι ενισχύσεις δεν είχαν χαρακτήρα κινήτρου.

(183) Όσον αφορά το κριτήριο της αναλογικότητας, η Επιτροπή υπενθυμίζει τους κανόνες που ίσχυαν για τις επίμαχες ενισχύσεις κατά τον χρόνο χορήγησής τους σε μεγάλες επιχειρήσεις:

(184) Σύμφωνα με το σημείο 95 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, στην περίπτωση επενδυτικών ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο κοινοποιηθέντων καθεστώτων ενίσχυσης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται στο ελάχιστο με βάση μια «προσέγγιση του καθαρού πρόσθετου κόστους».

(185) Σύμφωνα με το σημείο 97 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, το κράτος μέλος έπρεπε να διασφαλίζει ότι το ποσό της ενίσχυσης αντιστοιχούσε στο καθαρό πρόσθετο κόστος υλοποίησης της επένδυσης στην οικεία περιοχή, σε σύγκριση με το αντιπαράδειγμα της απουσίας ενίσχυσης. Για τον σκοπό αυτόν, η μέθοδος που προβλέπεται στο σημείο 96 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών έπρεπε να χρησιμοποιηθεί μαζί με τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης ως ανώτατο όριο. Επιπλέον, το ποσό της ενίσχυσης δεν έπρεπε να υπερβαίνει το ελάχιστο όριο που κρίνεται απαραίτητο για να καταστεί το σχέδιο επαρκώς κερδοφόρο, π.χ. δεν έπρεπε να οδηγεί σε αύξηση του ποσοστού απόδοσης της επένδυσης («IRR») πέραν των κανονικών ποσοστών απόδοσης που εφαρμόζει η οικεία επιχείρηση σε άλλα παρόμοια επενδυτικά έργα ή, αν τα ποσοστά αυτά δεν είναι διαθέσιμα, σε αύξηση του IRR της πέραν του κόστους κεφαλαίου της επιχείρησης ως συνόλου ή πέραν των ποσοστών απόδοσης που παρατηρούνται συνήθως στον οικείο κλάδο.

(186) Οι προαναφερόμενοι κανόνες σχετικά με την αναλογικότητα της ενίσχυσης απαιτούσαν επίσης τον έλεγχο και την επιβεβαίωση του κριτηρίου αυτού πριν από τη χορήγηση των ενισχύσεων σε μεγάλες επιχειρήσεις.

(187) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες για το αν οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την έγκρισή τους από την Επιτροπή ήταν σύμφωνες με την προσέγγιση του καθαρού πρόσθετου κόστους σύμφωνα με τα σημεία 95 έως 97 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014 ([48]). Εν προκειμένω, η Επιτροπή επισήμανε ότι, εφόσον (στο συγκεκριμένο στάδιο) δεν υπήρξε, πιθανότατα, σενάριο αντιπαραδείγματος, οι τσεχικές αρχές δεν μπορούσαν να διασφαλίσουν ότι τα ποσά της ενίσχυσης αντιστοιχούσαν στο καθαρό πρόσθετο κόστος υλοποίησης της επένδυσης στην οικεία περιοχή, συγκρίνοντάς το με το σενάριο χωρίς ενίσχυση.

(188) Η έρευνα επιβεβαίωσε ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις δεν υπέβαλαν, μαζί με την αίτηση ενίσχυσης, το αντιπαράδειγμα. Ως εκ τούτου, οι τσεχικές αρχές δεν είχαν στη διάθεσή τους τις πληροφορίες που θα τους είχαν δώσει τη δυνατότητα να ελέγξουν και να επιβεβαιώσουν ότι οι ενισχύσεις ήταν σύμφωνες με την προσέγγιση του καθαρού πρόσθετου κόστους σύμφωνα με τα σημεία 95 έως 97 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ούτε τα σημεία 95 έως 97 των κατευθυντήριων γραμμών του 2014 ούτε κάποιο άλλο σημείο των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών προέβλεπαν εναλλακτική απόδειξη της προσέγγισης του καθαρού πρόσθετου κόστους. Κατά συνέπεια, επιβεβαιώνεται η προκαταρκτική αμφιβολία ότι δεν διαπιστώθηκε η αναλογικότητα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις.

([48]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 133 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(189) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στις μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την ημερομηνία κοινοποίησης των καθεστώτων ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837 δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις σχετικά με την ύπαρξη χαρακτήρα κινήτρου και αναλογικότητας, όπως ορίζονται στις εφαρμοστέες διατάξεις των κατευθυντήριων γραμμών του 2014.

(190) Μία από τις δικαιούχους της ενίσχυσης (συγκεκριμένα η Lužanská Zemědělská a.s.) ισχυρίζεται στις παρατηρήσεις της σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας ότι, παρά το γεγονός ότι στο έντυπο της αίτησης ενίσχυσης του 2017 είχε δηλώσει το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης και το καθεστώς της ως μεγάλης επιχείρησης θα έπρεπε να είναι γνωστό στις αρχές από τα συνοδευτικά της έγγραφα, τυπικά δεν ήταν μεγάλη επιχείρηση κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης τα έτη 2016 και 2017 και, ως εκ τούτου, η χορηγηθείσα ενίσχυση ήταν συμβατή βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 (αιτιολογική σκέψη 107). Η εταιρεία υποστηρίζει ότι εντάχθηκε στην Agrofert (μεγάλη επιχείρηση) τον Ιούλιο του 2016 και, ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, δεν είχε απολέσει το καθεστώς της ως ΜΜΕ για τα επόμενα δύο έτη, δηλαδή όταν υπέβαλε αίτηση ενίσχυσης τον Σεπτέμβριο του 2016 και στη συνέχεια τον Σεπτέμβριο του 2017.

(191) Η Επιτροπή αναφέρει καταρχήν ότι τα επιχειρήματα της Lužanská Zemědělská έρχονται σε αντίθεση με τις δικές της αιτήσεις ενίσχυσης του 2016 και του 2017, οι οποίες είτε ανέφεραν ρητά το μέγεθός της ως μεγάλης επιχείρησης είτε τουλάχιστον το καθεστώς της ως μεγάλης επιχείρησης θα έπρεπε να είναι γνωστό στις αρχές από τα συνοδευτικά της έγγραφα. Ήδη σε αυτήν τη βάση, η εκ των υστέρων μεταβολή της θέσης της επιχείρησης δεν είναι αξιόπιστη ούτε αποδεκτή. Όπως υποστήριξε η Τσεχία, οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις χορηγήθηκαν εκ παραδρομής (αιτιολογική σκέψη 68) και στην εκ των υστέρων επανεξέτασή της δεν θεώρησε ότι η Lužanská Zemědělská a.s. είναι ΜΜΕ ([49]).

Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή προσθέτει ότι μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) 702/2014, όπως προτείνει η Lužanská Zemědělská, δεν συνάδει με την ερμηνεία του ορισμού των ΜΜΕ από τα δικαστήρια της Ένωσης, η οποία στηρίζεται στην αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας. Η Επιτροπή εξήγησε την εκ μέρους της ερμηνεία του άρθρου 4 παράγραφος 2 και του ορισμού των ΜΜΕ στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([50]) (όπως υπενθυμίζεται στις αιτιολογικές σκέψεις 54 έως 60). Η συλλογιστική αυτή ισχύει και δεν αμφισβητήθηκε ούτε από την Τσεχία ούτε από οποιονδήποτε τρίτο.

(192) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([51]), η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι θα ήταν αντίθετο προς την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας να προβλεφθεί μια τέτοια διευκόλυνση για επιχειρήσεις που υπερβαίνουν τον αριθμό των απασχολούμενων ή τα χρηματικά όρια λόγω της μόνιμης μεταβολής στη δομή τους, δηλαδή ως αποτέλεσμα αλλαγής του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μετά από συγχώνευση ή εξαγορά. Η αλλαγή αυτή αυξάνει σε μόνιμη βάση τον σχετικό αριθμό απασχολουμένων ή τα χρηματικά όρια και, ως εκ τούτου, οι μεταβλητές αυτές δεν υπόκεινται πλέον στις οικονομικές επιδόσεις μιας εταιρείας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι στην περίπτωση αυτήν η οικονομική πραγματικότητα δείχνει ότι μια δεδομένη επιχείρηση δεν είναι ΜΜΕ με τη στενή έννοια του όρου. Ως εκ τούτου, παρόλο που η συγκεκριμένη κατάσταση δεν ορίζεται ρητά στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του ορισμού των ΜΜΕ στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, με βάση επίσης τη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης και την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας, η εν λόγω επιχείρηση δεν θα έπρεπε, μετά από μόνιμη αλλαγή ιδιοκτησιακού καθεστώτος, να επωφελείται από το καθεστώς ΜΜΕ.

(193) Αντ' αυτού, όταν μια επιχείρηση υπερβαίνει τα σχετικά ανώτατα όρια για τις ΜΜΕ λόγω μόνιμης αλλαγής στη δομή ή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς, μετά από συγχώνευση ή εξαγορά, η κρίσιμη χρονική στιγμή για την αξιολόγηση είναι ο χρόνος της πράξης (με την οποία μια επιχείρηση καθίσταται μόνιμα μέρος μιας ευρύτερης δομής) και όχι ο χρόνος κλεισίματος των λογαριασμών της αιτούσας νομικής οντότητας.

(194) Σύμφωνα με την ερμηνεία αυτήν, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Lužanská Zemědělská a.s. (ή οποιαδήποτε άλλη μεγάλη επιχείρηση δικαιούχος) δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 4 παράγραφος 2 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 για να δικαιολογήσει το μέγεθός της ως ΜΜΕ κατά τον χρόνο υποβολής των αιτήσεων ενίσχυσης το 2016 και το 2017. Αντιθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Lužanská Zemědělská a.s. κατέστη μεγάλη επιχείρηση τη στιγμή κατά την οποία κατέστη μόνιμα μέλος της Agrofert και όχι μόνο αφού υπερέβη, λόγω αυτής της αλλαγής ιδιοκτησίας, τον αριθμό απασχολουμένων ή τα χρηματικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2 του εν λόγω παραρτήματος επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση που χορηγήθηκε στη Lužanská Zemědělská a.s. (ή σε οποιαδήποτε άλλη μεγάλη επιχείρηση δικαιούχο) δεν καλύπτεται από την απαλλαγή κατά κατηγορία βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 [δεδομένου ότι το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού εφαρμόζεται μόνο στις ΜΜΕ και η ενίσχυση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ενίσχυση ad hoc προς μεγάλες επιχειρήσεις (αιτιολογικές σκέψεις 144, 147 και 148)] και η ενίσχυση είναι τόσο παράνομη όσο και ασυμβίβαστη.

([49]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 104 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([50]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 108 έως 113 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([51]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 112 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

8. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(195) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις υπό τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Τσεχία είχε εφαρμόσει παράνομα τα καθεστώτα ενισχύσεων SA.50787 και SA.50837, χορηγώντας ενίσχυση σε μεγάλες επιχειρήσεις πριν από την κοινοποίηση, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

(196) Επιπλέον, η ανωτέρω ανάλυση δείχνει ότι οι ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά.

(197) Ως εκ τούτου, οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Τσεχία σε μεγάλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837 πριν από την κοινοποίησή τους είναι παράνομες και ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά.

9. **ΑΝΑΚΤΗΣΗ**

(198) Σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και την πάγια νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης, η Επιτροπή είναι αρμόδια να αποφασίσει αν το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος πρέπει να τροποποιήσει ή να καταργήσει ενίσχυση εφόσον διαπιστωθεί ότι είναι ασύμβατη με την εσωτερική αγορά ([52]). Από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει επίσης ότι η υποχρέωση για το κράτος μέλος να καταργήσει ενίσχυση την οποία η Επιτροπή θεωρεί ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά αποσκοπεί στην επαναφορά στην πρότερη κατάσταση ([53]).

(199) Σε αυτό το πλαίσιο, τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν αποφανθεί ότι ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος αποδώσει τα ποσά που χορηγήθηκαν υπό μορφή παράνομων ενισχύσεων, χάνοντας έτσι το πλεονέκτημα που απολάμβανε στην εσωτερική αγορά σε σχέση με τους ανταγωνιστές του, και τα πράγματα επανέλθουν στην προ της καταβολής κατάσταση ([54]).

(200) Σύμφωνα με τη νομολογία, το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου ορίζει ότι «[σ]ε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο. Η Επιτροπή δεν απαιτεί ανάκτηση της ενίσχυσης εάν αυτό αντίκειται σε κάποια γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης».

(201) Ως εκ τούτου, η Τσεχία υποχρεούται να ανακτήσει την παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση (αιτιολογικές σκέψεις 195 και 196) από όλους τους δικαιούχους που ήταν μεγάλες επιχειρήσεις κατά τον χρόνο χορήγησης της εν λόγω ενίσχυσης, εκτός εάν η χορήγηση πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής ([55]) ή είχε εφαρμογή γενική αρχή του δικαίου της ΕΕ, όπως προβλήθηκε κατά την επίσημη έρευνα. Η ανάκτηση καλύπτει την περίοδο από την ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι την πραγματική ανάκτηση. Το προς ανάκτηση ποσό είναι τοκοφόρο μέχρι την πραγματική ανάκτησή του.

Εικαζόμενη εφαρμογή της αρχής της ασφάλειας δικαίου της ΕΕ στην υπό κρίση υπόθεση

(202) Οι τσεχικές αρχές έχουν ήδη εντοπίσει επτά μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχους και έχουν κινήσει τις κατάλληλες διαδικασίες για την ανάκτηση παράνομων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά τα έτη 2016-2017 στο πλαίσιο ενός ή και των δύο καθεστώτων ενισχύσεων απαλλαγής κατά κατηγορία (αιτιολογική σκέψη 69). Ωστόσο, οι τσεχικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι διαδικασίες ανάκτησης δεν μπόρεσαν να ολοκληρωθούν με την πραγματική ανάκτηση της ενίσχυσης από τους δικαιούχους, για τους λόγους που εξηγούνται στις αιτιολογικές σκέψεις 117 έως 119 της παρούσας απόφασης. Βασιζόμενες στις αποφάσεις του εθνικού δικαστηρίου και στην εθνική νομοθεσία που ίσχυε κατά τον χρόνο κίνησης των διαδικασιών ανάκτησης, και συγκεκριμένα στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες, οι τσεχικές αρχές επικαλούνται την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

([52]) Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1973, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, σκέψη 13.
([53]) Απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, Βέλγιο κατά Επιτροπής, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, σκέψη 66.
([54]) Απόφαση της 17ης Ιουνίου 1999, Βέλγιο κατά Επιτροπής, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, σκέψεις 64 και 65.
([55]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («de minimis») στον γεωργικό τομέα (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 9).

(203) Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο κίνησης των διαδικασιών ανάκτησης, ερχόταν σε αντίθεση με τους ισχύοντες κανόνες της ΕΕ για την ανάκτηση παράνομων ενισχύσεων, όπως εκφράζονται σε πολυάριθμες αποφάσεις των δικαστηρίων της Ένωσης, οι οποίες παρουσιάζονται κατωτέρω.

(204) Από τη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης προκύπτει ότι, εάν έχει χορηγηθεί ενίσχυση δυνάμει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία ενώ δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη χορήγηση απαλλαγής βάσει του εν λόγω κανονισμού, η χορήγηση της εν λόγω ενίσχυσης είναι αντίθετη προς την υποχρέωση κοινοποίησης και, ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί παράνομη ([56]). Οι κρατικές ενισχύσεις που δεν καλύπτονται από κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ([57]).

(205) Σύμφωνα με τη νομολογία, το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται ως έχον την έννοια ότι η διάταξη αυτή επιβάλλει στην εθνική αρχή την υποχρέωση να ανακτά με δική της πρωτοβουλία ενίσχυση που χορήγησε δυνάμει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, οσάκις διαπιστώνει, εν συνεχεία, ότι οι προϋποθέσεις του κανονισμού αυτού δεν πληρούνταν ([58]).

(206) Όταν εθνική αρχή διαπιστώνει ότι ενίσχυση την οποία χορήγησε δυνάμει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία δεν πληροί τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις προκειμένου να τύχει της απαλλαγής που προβλέπει ο κανονισμός αυτός, η αρχή αυτή οφείλει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για τη θεραπεία της έλλειψης νομιμότητας της εφαρμογής της ενίσχυσης, προκειμένου ο δικαιούχος να μην εξακολουθήσει να έχει τη δυνατότητα διάθεσης της ενίσχυσης κατά το χρονικό διάστημα που απομένει μέχρι την απόφαση της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης ανάκτησης, με πρωτοβουλία της αρχής, της παρανόμως χορηγηθείσας ενίσχυσης ([59]).

(207) Επιπλέον, η Επιτροπή υπενθυμίζει την αρχή της υπεροχής του δικαίου της ΕΕ που έχει καθιερωθεί από τη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης ([60]), σύμφωνα με την οποία το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει όταν προκύπτει σύγκρουση μεταξύ μιας πτυχής του δικαίου της ΕΕ και του εθνικού δικαίου. Βάσει της αρχής αυτής, τα εθνικά δικαστήρια έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του δικαίου της ΕΕ, μεταξύ άλλων, εάν κριθεί αναγκαίο, αφήνοντας (αυτεπαγγέλτως) ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας.

(208) Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τόσο οι διοικητικές αρχές όσο και τα εθνικά δικαστήρια που είναι επιφορτισμένα με την εφαρμογή, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, οφείλουν να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο δεσμευτικό αποτέλεσμα για τις αρχές των κρατών μελών ([61]).

(209) Η Επιτροπή επισημαίνει επιπλέον ότι τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη νομική κατάσταση που διαμορφώνεται βάσει των υπό εξέλιξη διαδικασιών ενώπιον της Επιτροπής, ακόμα και αν η κατάσταση αυτή είναι προσωρινή ([62]). Αυτό σημαίνει ότι, ενόσω η διαδικασία έρευνας βρίσκεται σε εξέλιξη, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να επιβάλλουν τις έννομες συνέπειες από την ίδια την απόφαση κίνησης της διαδικασίας και να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της πιθανής παραβίασης της υποχρέωσης αναστολής.

(210) Η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης τη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης, τα οποία αναφέρονται στο καθήκον της εθνικής αρχής στην οποία έχει υποβληθεί αίτηση ενίσχυσης που ενδεχομένως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία να εξετάζει προσεκτικά, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που της υποβλήθηκαν, αν η ζητούμενη ενίσχυση πληροί όλες τις σχετικές προϋποθέσεις που θεσπίζει ο εν λόγω κανονισμός και να απορρίπτει την αίτηση αυτή σε περίπτωση που δεν πληρούται κάποια από τις σχετικές προϋποθέσεις ([63]).

([56]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 87.
([57]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 86.
([58]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 95.
([59]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψεις 92 και 89.
([60]) Απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 1963, Van Gend en Loos κατά Administratie der Belastingen, C-26/62, ECLI:EU:C:1963:1· απόφαση της 15ης Ιουλίου 1964, Costa κατά E.N.E.L., C-6/64, ECLI:EU:C:1964:51· απόφαση της 9ης Μαρτίου 1978, Amministrazione delle finanze dello Stato κατά Simmenthal, C-106/77, ECLI:EU:C:1978:49.
([61]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar AS, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψεις 90 και 91 και απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, The Trustees of the BT Pension Scheme, C-628/15, ECLI:EU:C:2017:687, σκέψη 54.
([62]) Απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755, σκέψη 38.
([63]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 93.

(211) Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή, ως ίσχυε κατά τον χρόνο κίνησης των διαδικασιών ανάκτησης και εφαρμοζόταν στην παρούσα υπόθεση από το εθνικό δικαστήριο, εμποδίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων, διότι απέκλειε ρητά τη δυνατότητα αποτελεσματικής ανάκτησης ενισχύσεων που είχαν ήδη καταβληθεί παρότι ο λόγος της ανάκτησης ήταν ότι η απόφαση χορήγησης είχε παραβιάσει το δίκαιο της ΕΕ ([64]).

(212) Από την πάγια νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης προκύπτει ότι οι αρχές της υπεροχής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης συνεπάγονται ότι τα κράτη μέλη και οι δικαιούχοι των ενισχύσεων δεν μπορούν να επικαλούνται την αρχή της ασφάλειας δικαίου για να περιορίσουν την ανάκτηση σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης. Στην περίπτωση αυτήν, το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπερισχύει και οι εθνικοί κανόνες δεν πρέπει να εφαρμόζονται ή πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο που διαφυλάσσει την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([65]).

Επί της προβαλλόμενης ύπαρξης δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των τρίτων

(213) Οι μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχοι που υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας ισχυρίστηκαν στις παρατηρήσεις τους προς την Επιτροπή ότι οι αποφάσεις χορήγησης των τσεχικών αρχών δημιούργησαν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς τη συμβατότητα της ενίσχυσης. Επικαλέστηκαν διάφορα στοιχεία τα οποία, κατά την άποψή τους, αποδεικνύουν ότι μπορούσαν δικαιολογημένα να προσδοκούν ότι η ενίσχυση που τους χορηγήθηκε πληρούσε όλους τους εφαρμοστέους όρους. Τα επιχειρήματα των περισσότερων τρίτων ήταν ότι οι τσεχικές αρχές είχαν πλήρη επίγνωση του καθεστώτος τους ως μεγάλων επιχειρήσεων κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης και ότι η ενίσχυση ήταν αναλογική και είχε χαρακτήρα κινήτρου παρά την απουσία του αντιπαραδείγματος. Σύμφωνα με τους τρίτους, οι τσεχικές αρχές έλεγξαν επανειλημμένα ότι πληρούνταν οι όροι για τη χορήγηση της ενίσχυσης και δεν επισήμαναν τυχόν ελλείψεις [προτού διαπιστωθεί από την εκ των υστέρων επαλήθευση ότι δεν ήταν ΜΜΕ και, ως εκ τούτου, έλαβαν εσφαλμένα ενίσχυση (αιτιολογικές σκέψεις 78 έως 110)].

(214) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία ([66]), δικαίωμα να αξιώσει την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης έχει κάθε ιδιώτης ευρισκόμενος σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η διοίκηση της ΕΕ του έχει δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες όσον αφορά τη χορηγηθείσα ενίσχυση. Αντιστρόφως, ουδείς μπορεί να επικαλεστεί προσβολή της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, αν η διοίκηση δεν του έχει δώσει συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις. Η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης δεν μπορεί να δημιουργήσει στους τρίτους δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς το νομότυπο μιας τέτοιας ενίσχυσης, εφόσον χορηγήθηκε κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ([67]).

(215) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η επίκληση της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που προβάλλουν οι τρίτοι στην παρούσα υπόθεση αφορά αποκλειστικά και μόνο τις αποφάσεις των εθνικών αρχών.

(216) Συναφώς, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι μια εθνική αρχή που χορηγεί ενίσχυση δυνάμει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει την εξουσία να λάβει οριστική απόφαση διαπιστώνουσα ότι δεν υφίσταται υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, της ζητούμενης ενίσχυσης ([68]).

(217) Οσάκις εθνική αρχή χορηγεί ενίσχυση κατ' εσφαλμένη εφαρμογή ενός κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, ενεργεί κατά παράβαση τόσο των διατάξεων του εν λόγω κανονισμού όσο και του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ([69]). Το ίδιο συμπέρασμα περί παράνομης ενίσχυσης κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ συνάγεται στην παρούσα υπόθεση εάν θεωρηθεί ότι η ενίσχυση προς τις μεγάλες επιχειρήσεις χορηγήθηκε πριν από την κοινοποίηση των καθεστώτων SA.50787 και SA.50837.

([64]) Άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του νόμου αριθ. 218/2000 Συλλογή, όπως ίσχυε έως τις 31.12.2021.
([65]) Απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, Επιτροπή κατά Γαλλίας («Scott»), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, σκέψεις 50-53.
([66]) Απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-5/89, ECLI:ECLI:EU:C:1990:320, σκέψεις 13 και 14.
([67]) Βλέπε π.χ. απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, Ιταλική Δημοκρατία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-53/08, ECLI:EU:T:2010:267· απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2004, Demesa και Territorio Histórico de Álava κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-183/02 P και C-187/02, ECLI:EU:C:2004:701· απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, Ελληνική Δημοκρατία κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-415/05, T-416/05 και T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386.
([68]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 101.
([69]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 103.

(218) Επομένως, στην περίπτωση αυτήν, η χορήγηση ενίσχυσης από μια εθνική αρχή δεν μπορεί να δημιουργήσει στον αποδέκτη της ενίσχυσης δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τη νομιμότητα της ενίσχυσης αυτής ([70]).

(219) Εξάλλου, απόκειται στους τρίτους ενδιαφερομένους να επιδείξουν την απαραίτητη σύνεση και επιμέλεια και να βεβαιωθούν ότι οι κανόνες του δικαίου της ΕΕ τηρήθηκαν ([71]). Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι ένας επιμελής επιχειρηματίας πρέπει, υπό κανονικές συνθήκες, να είναι σε θέση να βεβαιωθεί ότι τηρήθηκε η διαδικασία του άρθρου 108 της ΣΛΕΕ ([72]). Στην προκειμένη υπόθεση, οι μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχοι δεν έλαβαν ειδικότερα υπόψη ότι η εθνική νομική βάση παρέπεμπε στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, το οποίο εφαρμόζεται μόνο στις ΜΜΕ (αιτιολογική σκέψη 115).

(220) Λαμβάνοντας υπόψη το σκεπτικό αυτό, η Επιτροπή θεωρεί αβάσιμους τους ισχυρισμούς των τρίτων ότι υπήρξε παραβίαση της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης τους. Παράλληλα, ενδεχόμενες διαβεβαιώσεις των εθνικών αρχών προς τρίτους δεν μπορούν να προβληθούν ως εμπόδιο στην ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων.

(221) Υπό το πρίσμα των ανωτέρω επιχειρημάτων, οι αποδέκτες δεν μπορούν να επικαλεστούν γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ, όπως η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη και η ασφάλεια δικαίου, για να εμποδίσουν την ανάκτηση της ασυμβίβαστης ενίσχυσης που τους χορηγήθηκε παράνομα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι τίποτα δεν εμποδίζει την εφαρμογή του άρθρου 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου. Καμία γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης δεν εμποδίζει την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης.

(222) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι τσεχικές αρχές είναι υποχρεωμένες να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που έχουν ήδη καταβληθεί σε μεγάλες επιχειρήσεις προκειμένου να αποκαταστήσουν την οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρίσκονταν οι δικαιούχοι χωρίς τη χορήγηση των παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων.

(223) Οι τσεχικές αρχές πρέπει να ανακτήσουν τα ποσά ενίσχυσης που προσδιορίζονται σε κάθε απόφαση χορήγησης της ενίσχυσης σε δικαιούχο ([73]) ο οποίος, κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, ήταν μεγάλη επιχείρηση κατά την έννοια του ορισμού του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014, καθώς και τους τόκους ανάκτησης. Οι τόκοι πρέπει να υπολογιστούν από την ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου και μέχρι την πραγματική ανάκτησή της, σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ([74]), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/2282 της Επιτροπής ([75]).

(224) Όσον αφορά τους δικαιούχους τους οποίους αφορά η ανάκτηση, μολονότι ορισμένοι δικαιούχοι έχουν ήδη προσδιοριστεί, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η ανάκτηση να αφορά και άλλους δικαιούχους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τις τσεχικές αρχές να εφαρμόσουν την παρούσα απόφαση και να ανακτήσουν τις παράνομες και ασυμβίβαστες ενισχύσεις από όλους τους δικαιούχους οι οποίοι, κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, δεν πληρούσαν τους όρους του ορισμού της ΜΜΕ, όπως προβλέπονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014,

([70]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 106.

([71]) Βλέπε π.χ. απόφαση της 13ης Ιουνίου 2000, EPAC κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-204/97 και T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148.

([72]) Απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, σκέψη 98.

([73]) Στις αποφάσεις ανάκτησης, οι τσεχικές αρχές προσδιόρισαν τα ακόλουθα ποσά ενίσχυσης προς ανάκτηση. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589, τα εν λόγω ποσά ενίσχυσης θα πρέπει να υπολογιστούν εκ νέου ώστε να περιλαμβάνουν τους τόκους που οφείλονται από την ημερομηνία κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου έως την ημερομηνία ανάκτησής της.
Pomona Tesenice: 1 400 000 CZK (60 000 EUR)
Usovsko EKO: 1 000 000 CZK (43 000 EUR)
Usovsko AGRO: 4 700 000 CZK (200 400 EUR)
SADY CZ: 2 100 000 CZK (80 200 EUR)
RBQ SADY: 11 331 000 CZK (483 000 EUR)
M+A+J: 260 000 CZK (11 000 EUR)
Luzanska zemedelska: 2 830 000 CZK (120 600 EUR)

([74]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

([75]) Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2282 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 2015, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής σχετικά με τα έντυπα κοινοποίησης και τα δελτία πληροφοριών (ΕΕ L 325 της 10.12.2015, σ. 1).

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Τα μέτρα υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων δικαιούχων που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, για την αναδιάρθρωση των οπωρώνων και για την κατασκευή συστημάτων στάγδην άρδευσης σε οπωρώνες, αγρούς λυκίσκου, αμπελώνες και φυτώρια, τα οποία τέθηκαν παράνομα σε εφαρμογή από την Τσεχία πριν από την κοινοποίηση της απόφασης C(2021) 41 final, παραβιάζουν το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ και συνιστούν κρατική ενίσχυση με τη μορφή δύο καθεστώτων.

Άρθρο 2

Οι κρατικές ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, οι οποίες χορηγήθηκαν παράνομα από την Τσεχία κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 3

1. Η Τσεχία οφείλει να ανακτήσει από τις μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχους τις αναφερόμενες στο άρθρο 1 ασυμβίβαστες ενισχύσεις.

2. Τα ανακτώμενα ποσά περιλαμβάνουν τόκους παραγόμενους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση των μεγάλων επιχειρήσεων δικαιούχων έως την ημερομηνία της πραγματικής τους ανάκτησης.

3. Ο τόκος υπολογίζεται με τη μέθοδο του ανατοκισμού, σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 271/2008 ([76]).

Άρθρο 4

1. Η ανάκτηση των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 είναι άμεση και πραγματική ([77]).

2. Η Τσεχία μεριμνά για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.

Άρθρο 5

1. Εντός πέντε μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Τσεχία υποβάλλει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:

   — πλήρη κατάλογο των μεγάλων επιχειρήσεων δικαιούχων που έχουν λάβει ενισχύσεις στο πλαίσιο των δύο καθεστώτων που αναφέρονται στο άρθρο 1·

   — το συνολικό ποσό (αρχικό κεφάλαιο ενίσχυσης και τόκους ανάκτησης) που πρέπει να ανακτηθεί από τις μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχους·

   — λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν για τη συμμόρφωση με την παρούσα απόφαση·

   — έγγραφα που αποδεικνύουν ότι έχει δοθεί εντολή στις μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχους να επιστρέψουν την ενίσχυση.

2. Η Τσεχία οφείλει να ενημερώνει την Επιτροπή για την πρόοδο των εθνικών μέτρων που ελήφθησαν για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης μέχρι να ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1. Υποβάλλει αμέσως, μετά από απλό αίτημα της Επιτροπής, πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει και προγραμματίσει για να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά των ενισχύσεων και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τις μεγάλες επιχειρήσεις δικαιούχους.

([76]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2008, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 82 της 25.3.2008, σ. 1).

([77]) Άρθρο 16 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589.

Άρθρο 6

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Τσεχική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 5 Απριλίου 2024.

Για την Επιτροπή
Margrethe VESTAGER
Εκτελεστική Αντιπρόεδρος